

Wissenschaftliche Beilage

zum

Jahresbericht des Königlichen Friedrichs-Gymnasiums zu Frankfurt a. Oder.

Ostern 1906.

ADNOTATIONES

AD

AESCHYLI SUPPLICES

EDIDIT

ADOLF DU MESNIL.

FRANKFURT A. ODER

KÖNIGLICHE HOFBUCHDRUCKEREI TROWITZSCH & SOHN

1906.

1906. Progr. No. 82.

9fr
22
(1906)

82b

HT010369079

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

Abhinc aliquot annos commentationem de Aeschyli Supplicibus institueram, in qua fabula cum ob insignem verborum brevitatem et audaciam difficillima tum corruptissime tradita locos et obscuriores et desperatos quantum possem vel illustrare vel emendare consilium inieram. Sed variae inciderunt temporum causae, quibus ab hac opera avocarer. Tandem cum ad haec studia animum reflecterem, multa, quae commentatus eram, praecepta, nonnulla melioribus ad vanum redacta vidi a Weckleinio, principe illo in studiis Aeschyleis viro, editione hujus fabulae interim proposita,*) non solum dignissima studiis ejus in ceteras fabulas collatis, sed quae cumulum eis afferre videretur. Verum tamen relinquuntur etiam post illam loci obscuriores ambiguive haud pauci, minime adhuc expediti, quibus explicandis aut emendandis operam dare non temeritatis arguendum sit. Hac ratione motus complura ex eis, quae prioribus ex studiis meis orta erant, proferre animum induxi. Ceterum monitum volo, non omnia, quae proferam, ea opinione me captum edere, plane explorata et ab omni dubitatione remota esse, sed ipsius Weckleinii exemplo, qui ad tolerabilem intellectum efficiendum haud pauca in hac aliisque in fabulis, si alia medicina deficiebat, liberius conjecit, sic id saepe me egisse satisque habuisse, ut meliore, quam quae nunc inventa esset, sententia proponenda viam patefacerem ad veram aut vero proximam lectionem paulatim assequendam. Sunt etiam, quibus aut difficultatem parum adhuc animadversam denotare aut verba quaedam subtilius, quam adhuc factum, explicare, non nova afferre volui. Ceterum quidquid profecero, eam veniam a legentium aequitate me impetraturum spero, quam rei difficili deberi Protagoras apud Platonem auctor est, cum dicit (p. 328. A): *Κἂν εἰ ὀλίγον ἔστι τις ὅστις εἰς ἀρετὴν, substituo μάθησιν, προβιβάζσει, ἀγαπητόν.***)

v. 1. *Ζεὺς ἀφίκτωρ* quid sit facilius intellectu quam explicatu est. Nam significat: supplicum praeses. Simile est *Ζεὺς ἰκτὴρ* v. 478 et ap. Soph. Antig. v. 659 *Ζεὺς ξύναμος* custos consanguineorum. V. interpretes. Sed quomodo hic usus natus est? Nam simplex ratio genitivum postulat. Dettweiler de liberiore usu adjectivorum compositorum ap. Aeschylum (progr. gymn. Giessensis 1881—82) multis exemplis probavit adjectivum attributum positum idem saepe valere quod genitivum ejusdem substantivi, ut *κλόνοι ἵπποχαρμα*: idem sit quod *κλόνοι ἵπποχαρμῶν* (p. 6 sq.), cursitationes ex equo pugnantium, *αἷματα εὐθνήσιμα*: cruores facile morientium; *ἔμαιμος φόνος* consanguinei caedes, nec eum usum solis compositis contineri, sed etiam ad simplicia extendi, velut *ἀπίστορας κλόλους τε καὶ λογχίμους* sonare turbam confertam clipeo et hasta armatorum, eumque usum potius ex natura adjectivi cum genitivo substantivi cognati repetit quam ex genere rei (substantivo expressae) personae numero habendae, quam personificationem vocant, ut quibusdam (cf. p. 3, p. 7) placuit. Hanc rationem si ad *ἀφίκτωρ* conferimus, valet illud genitivum abstracti nominis *ἀφιξίς*, sicut *ἰκτὴρ* nominis *ἰκετεία*, ut *Ζεὺς ἀφίκτωρ* sit *ἀφιξέως Ζεὺς*, *ἰκτὴρ* sit *ἰκετείας*, sc. Juppiter sup-

*) Aeschylus Die Schutzfliehenden, Leipzig, B. G. Teubner 1902.

***) In numerandis versibus Dindorfii editionem secutus sum propter lexicon Aeschyleum ab eodem auctore editum.

plicationis, quod idem cum Jove supplicum praeside. Consentaneum est hunc usum rarissime in personae nominibus inveniri, saepissime in rebus. Nam ad personae nomen adjunctum ambiguitatem epitheton efficit, quia idem ipsius personae propriam quandam vim (qualitatem) declarat. Solet enim ἀφίκτωρ itemque ἰκτῆρ simpliciter supplex esse. Ac nisi res obstaret, Juppiter supplex intellegi posset. Et re vera non plus unum in exemplis a Dettweilero allatis inveni, in quo liberiore usu adjectivum personae appositum sit: ἀνὴρ δυσδάμαρ (Ag. 1319), maritus improbae conjugis, quod idem simpliciter maritum improbum sonare possit et soleat. Ceterum dubitati an in his Bernhardyi, qui primus de hoc usu egit (Wissenschaftliche Syntax, 13. Kapitel p. 425 flg.) sententiae accederem, duo nomina hac via in unum conflata esse censentis et compositorum nominum ea vice functa esse. Velut ξιφοδήλητον θάνατον — „Schwertestod“, αἰχμαλώτου δουλοσύνης „Kriegsgefangenschaft“ vertit, quod etiam ad notum illud κρητῆρα ἐλεύθερον (Il. VI extr.), ἡμαρ ἐλεύθερον (ib. 455), alterum „Freiheitsbecher“, alterum „Freiheitstag“ accommodari potest. Nec obstat, quominus Ζεὺς ἀφίκτωρ (ἰκτῆρ) Gnaden (Schutz-) -Zeus intellegamus.

v. 9. αὐτογενεὶ φουζανορίᾳ (secundum Bamberg.) v. Dettw. p. 7.

v. 10. γάμον — ἀσεβῆ v. ad v. 225.

v. 18. γένος ἡμέτερον βοὸς ἐξ ἐπαφῆς καὶ ἐπιπνοίας Διὸς τετέλεσται.

In his verbis difficultas quaedam inest, quia parum liquet, quo contactus, quo afflatus spectet, quae ratio inter utramque rem intercedat. Alii simpliciter contactu Jovis demulsam Jo matrem factam*) sive semine hoc modo concepto sive partu edito intellegunt, alii**) contrectatione illa ad sanitatem humanamque formam reductam volunt. Dijudicari de illa re non posse videtur, quin ceteri loci, qui ap. Aeschylum in hanc partem inveniuntur, comparentur. Sed illi inter se discrepant et utroqueversum tendunt. Sunt autem hi: 312 Ζεὺς γ' ἐφάπτωρ χειρὶ φιλύει γόνον. 314 Ἐπαφος ἀληθῶς ῥυσίων ἐπόνυμος. 535 γενοῦ πολυμνήστορ ἔφαπτορ Ἴουδς. 592 πατήρ φυτουργὸς αὐτόχειρ ἄναξ. 1067 πημονᾶς ἔλυσσας εὖ χειρὶ παιωνία. Accedunt ex Prometheo 849 ἐναυθῖα δὴ σε Ζεὺς τίθησιν ἔμφρονα ἐπαφῶν ἀταρβεὶ χειρὶ καὶ θυγῶν μόνον, quorum alterum versum parum justis causis Elmsleius et post eum Dindorf spurium putarunt, atque ex hac Supplicum fabula v. 45: ἐξ ἐπιπνοίας Ζηγὸς ἔφαψιν, quae verba in extremum locum rejeci, quia de sanitate eorum et, ut ego quidem arbitror, recte dubitatur. Duo loci aperte ad procreationem pertinent: v. 312 et 592, duo aut tres ad sanitatis formaeque restitutionem: 1067 et ex Prometheo v. 849, quod idem in Suppl. v. 314 inesse videtur. Nam sonat: Epaphus ex restitutione nomen trahens. Ex versu 535 nihil dilucide repeti potest. Ut ad unitatem consensumque haec redigerem, cogitaveram olim voluisse poëtam: adjecta manu fetu liberatam et prolem edidisse et salutem recepisse; sed obstat Promethei locus, quo solum mentem recepisse dicitur, et quod v. 580 post salutem demum receptam semen statuitur concepisse: λαβοῦσα ὄζυμα Διον. Nunc equidem lusisse poëtam existimo et arbitrio modo hoc modo illud effectum voluisse. Ad hunc, qui in manibus est, locum procreationis vis accommodatissima videtur. — Sed quid afflatus sibi vult? Weckl. de amoris aspiratione cogitat respiciens Ag. 1206 πνέων χάριν (ego addo Horatianum: spirabat amores C. IV. 13. 19 et aura tua ne retardet II 8. 24), quod tamen altero exemplo parum confirmatur. Nam v. 577 lucijenter aerumnis levare ἐπιπνοίας καὶ σθένει ἀπημάντω dicitur. Jam apparet quae ratio inter utrumque intercedat. Vult enim aspiratione mentis furore sublato sanari eam, tum placatam et ad hominis figuram revocatam attrectatione gravidam fieri.

Hoc etiam ad praetermissum locum (v. 45) ἐξ ἐπιπνοίας Ζηγὸς ἔφαψιν adhiberem, si sanum judicarem. Sed quanquam notissimum apud Graecos, praesertim poëtas,

*) Petri, Commentationis de Aeschyli Supplicum stasimo primo. particula I (Herford 1860) p. 3, Hermann v. 44.

**) ut Kruse, Einl. p. 2, p. 5,

abstractum pro concreto saepe poni (cf. Ag. 1460 ἔρις --- οἰζύς de Helena; Ch. 235 μέλημα δώματος — δακρυτός ἔλπις de Oreste; Sept. 127 ὦ Διογενὲς φιλόμαχον κράτος de Pallade etc.) tamen ἔφαψεν, ut cum alii, tum Weckl. vult, pro eo, qui contrectatione natus sit, poni minime mihi persuadeo. Nam cum res pro persona ponitur, patet personam quasi complexionem et summam rei (Inbegriff), quasi auctorem et, ut ita dicam, antistitem ejus statui, quo factum, ut potissimum in laudando et criminando (cf. Soph. Ant. 756 γυναικὸς δούλευμα, 320 λάλημα δῆλον, 760 ἄγετε τὸ μῖσος, El. 289 δύσθεον μίσσημα, 301 ἢ πᾶσα βλάβη — cf. Demosth. Phil. III. 31 ἑλεθρος de Philippo — σοφιστῶν μηχαναί Plat. Leg. 908. D) adhiberetur. Quam meam sententiam ne ea quidem exempla labefactant, in quibus sponsa vel conjux per λέχος, εὐνή, γάμος, similia designatur (Aj. 211 λέχος δουριάλωτον de Tecmessa, Ant. 1224 εὐνή (?) de Antigone, Trach. 1139 ὡς εἶδε τοὺς ἔνδον γάμους de Jole; Ant. 568 κτενεῖς νομφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου de Antigone — nos item: Verhältnis), si quidem saltem condicionem perpetuam declarant, ἔφαψις autem unum aliquod factum significat. Accedit quod ἔφαψις activam habet vim, hic passiva opus est. Quamobrem cum emendatio necessaria mihi videatur, quod ego tentavi, proponere non vereor. Est quidem hoc: ἦς ἐπιπνοῖα Ζηγὸς ἐφάπτει: quam (ad salutem quidem afferendam) Jovis afflatus tetigit. In quantitate α syllabae longae, ἐπιπνοῖα, non est haerendum, cf. K. W. Krüger. II. Di. S. § 15. 2. A. 5 et Ullmann. de proprietatibus sermonis Aeschylei pars prima (Beilage z. Programm in Baden 1881) p. 11. Omissi augmenti temporalis exempla et alia inveniuntur in canticis, ut Soph. Trach. 500 (ἀπάτασεν), cf. interpretes et Krüger II. 28. 3. A. 4, et singularis quaedam ratio hic est in nominis similitudine sita, ut Ἐπαφος facilius ab ἐφάπτεισθα deduci possit. Poterat etiam cum producta syllaba dorice pro ἐφήπτειτο: ἐφάπτειτο scribi (cf. de dial. dor. ad Theocritum Fritzsche § 29, qui haec exempla: ἄγες pro ἡγες, ἄψα et ἄπτε ab ἄπτω affert, et Ullmann. ibid.), nisi hoc modo a nominis similitudine longius discederemus. Denique si Weckleinii vim adspirationis statuamus, propius ad traditam lectionem hoc modo scribendo accedamus: ἦν ἐπιπνοῖα Ζηγὸς ἔφαψεν sive ἐφᾶψεν, quam Jovis aspiratio (amore) incendit.

V. 24 de ὦν constructione dubitatur. Vide totum locum:

τὴν ἂν οὖν χώραν εὐφρονα μᾶλλον
 τῆσδ' ἀφικοίμεθα
 :: :: :: :: ::
 ὦν πόλις, ὦν γῆ, καὶ λευκὸν ὕδωρ,
 ὕπατοί τε θεοί, καὶ βαρῦτιμοί
 χθόνιοι θήκας κατέχοντες,
 καὶ Ζεὺς σωτήρ τρίτος οἰκοφύλαξ
 ὁσίων ἀνδρῶν, δέξαιθ' ἱκέτην
 τὸν θεηλυγενῆ στόλον . . . . .

Sunt qui (ut Weil) ὦν ad insequens θεοί referant: Dei superi, quorum urbs, terra, liquida aqua sunt, et dei inferi, Juppiter denique gregem nostrum recipiat. Weckl. ad praecedens χώραν, quasi Ἄργείους pro Ἄργους γαίαν dictum sit, structuram x. σύνεσιν statuens. Alii (Rob., Herm., Krus.) ὦ πόλις, ὦ γῆ conjectura scripserunt. Ego cum insequenti στόλον conjungo: Quam in terram magis hac (Argivorum) amicam pervenire possimus? Nos, quarum gregem muliebrem utinam et dei superi et inferi supplicem recipiant! Ceterum θεοί χθόνιοι, ut Weil, de deis inferis, scelerum ultoribus, non ut Herm., βαρῦτιμοί pro βαρῦτιμοί scribens, de heroibus intellego. Sunt qui hic tres illos deorum ordines significari putent, quibus in conviviis prima libatio facta sit. Cf. Hug ad Platonis Symposium 176, A (Cp. 4).

v. 32. πρὶν πόδα χέρσῳ τῆδ' ἐν ἀσώδει θείναι. Kruse, Weckl. cum scholiasta et Hesychio ψαμμώδης interpretantibus arenosam Argorum oram intellegunt, Homeri nempe illud πολυδίψιον Ἄργος respicientes. Sed ἄσις limum, non arenam, significat. Quid? Si Bursianum audiamus (Geographie v. Griechenland B. II. p. 41 A. 2) haec

docentem: „Nach Aristot. meteor. I. 14 war in den älteren Zeiten die eigentliche Argeia versumpft, das Gebiet von Mykenae dagegen fruchtbar.“?

v. 40. πρὶν ποτε λέκτρων ἀεκόντων ἐπιβῆναι. Weckl. translationem a persona ad rem in hoc adjectivi usu agnoscit. Potest etiam passive intellegi, ποῦταρῶν more, qui activa adjectiva ad arbitrium passive et invicem passiva active usurpant, quod in hoc ipso adjectivo exemplis confirmatur. Cf. Soph. O. C. 240: ἄκοντα ἔργα; ib. 977 πῶς τᾶν τό γ' ἄκον πράγμ' ἂν εἰκότως ψέγοις; O. T. 1230 κατὰ ἐκόντα κ' οὐκ ἄκοντα. Itaque λέκτρα ἀέκοντα sunt lecti adversa voluntate permissi (dati), ab invitis petiti, sive denegati. Dettweiler in illa commentatione (cf. ad v. 1) p. 7 λέκτρα ἀέκοντα ad genitivum substantivi revocat ἀεκουσῶν explicans.

46 ἐπωνυμία δ' ἐπεκραίνετο μύρσιμος αἰὼν εὐλόγως, Ἐπαφόν τ' ἐγέννασεν.

Weckl. Hermannum auctorem sequens: „Nach der Berührung, durch welche Jo empfang, verging bis zur Geburt die normale Zeit, sodaß der Name des Sprößlings mit Recht von der Berührung hergenommen wurde.“ Non solum artificiosior mihi haec explicatio videtur, sed etiam parum perspicua. Non enim video, cur a tempore justo post contactum praeterito potius quam a re ipsa, ab contactu, causa nominationis petita sit. Ego αἰῶνα μύρσιμον vitam (aevum) fato constitutam sive sortem Jus vitae a Parcis destinatam intellego. Sors autem haec ei data erat, ut a Jove contacta filium pareret. Atque haec sors filii nomine εὐλόγως, commode (treffend, mit treffendem Worte) confirmata, ad immortalitatis memoriam consecrata est, proprie perfecta. Perfectio autem in rei stabilitate cernitur. Haec erat sententia scholiastae ἐββαίουτο ὁ εὐμορος αὐτοῦ βίος explicantis. Ἐπαφόν τ' ἐγέννασεν: Nomenque Epaphum recepit ille, quem peperit. Hic τέ potius explicandi vim (et quidem, namque) habet quam rei progressum indicat; quod etiam Schwerdt (p. 7) vidit.

Versuum 52 sq. verba pessime corrupta sunt, quorum alia ab aliis emendata complectens sic lego:

τὰ γένους ἐπιδείξω
πιστὰ τεκμήρι' ἂ γαιονόμοισιν ἄ —
εἰπτά περ ὄντα φανεῖται.

atque in hunc modum explico: Generis nostri certa insignia incolis ostendam, quae licet eis insperata (primoque eam ob causam dubitata) sint, tamen luculenta i. e. ad generis necessitudinem illustrandam idonea erunt. Concedo pro φανεῖται aliud quid expectari, sicut: fidem facient, agnoscentur. Ceterum ut agnoscantur, ipsa primum eis, quibus ostenduntur, aperta atque dilucida sint oportet. Et quae desideres, in proximo versu invenias: γινώσεται δὲ λόγους τις ἐν μάκρῃ. Dubitaveram tamen an quam Weil profert interpretationi accederem, haud indignae quae attendatur. Demonstrabo quae, quamvis insperata terrae incolis, generis certa argumenta re vera (ὄντα) apparebunt. Hic igitur ὄντα praedicative accipit et cum φανεῖται construit. Quod ad lectionem attinet, ille nihil ab eis, quae supra proposuimus, distat, nisi γονέων pro γένους scribendo. Generis illa indicia nimirum ea intellegenda, quae de majorum suorum rebus fortunisque cognita narravit. Minus probatur mihi Weckleinii interpretatio: „Den Bewohnern des Landes werden die Wahrzeichen freilich überraschend und unglaublich erscheinen“, in quibus πέρ aut non respectum aut mihi non intellectum est.

v. 61. τᾶς Τηρεῖας μήτιδος: κατὰ παράφρασιν τοῦ Τηρέως. Hoc si scholiasta recte iudicavit, referri potest ad dolum illum Terei, quo, ut cum Philomela, Procnes conjugis sorore, consuetudinem contrahere posset, conjugem ruri occultavit, sive de stupro sorori illato conjugem celavit, cum linguam Philomelae exsecuit (Metam. VI. 556). Cf. Jacobi Handwörterbuch der Griech. Mythologie ad Tereum p. 847.

v. 72. γόεδνα δ' ἀνθεμίζομαι

δειμαίνουσα φίλους τᾶσδε φυγᾶς

ἀερίας ἀπὸ γᾶς

εἴ τις ἐστὶ κηθεμών.

Weckl. φίλους cum Schwerdtio argutius ad Argivos refert, εἷ ad δειμαίνουσα adjungit ea sententia, ut angatur chorus, si quis opem sibi laturus sit „ängstlich besorgt, ob einer der Freunde sich meiner Flucht annimmt.“ Quoniam autem de re futura quaerit, mihi praesens non recte positum videtur. Mallem igitur aut ἔσται (quod metricè non quadrat) aut εἰάν (ἄν τις ἦσι κ.). Nunc εἷ τις ἐστί cum γοεδνά ἀνθεμίζομαι conjungo. Querelarum flores carpo i. e. summas querelas erumpo*), si quis est, qui curam mei habeat. Hypothetice, non interrogative εἷ accipio, sed ita ut aliquid suppleam, velut: testem adhibens — ut audiat, si quis, vel quicumque curam mei gerit. Genetivum autem φυγᾶς ad γοεδνά ἀνθεμίζομαι refero, poterat etiam referri ad δειμαίνουσα, sed illud praeferendum. Est genetivus causalis, cujus usus apud poetas liberrimus. Cf. Eurip. Hec. 1256 ἀλλεῖς· τί δ' ἡμᾶς; παιδὸς οὐκ ἀλλεῖν δοκεῖς; cf. Klotz. Aesch. Ag. 571 τὸν ζῶντα δ' ἀλλεῖν χρὴ τυχῆς παλιγκότου. Krüger II (Di. S.) § 47. 21. A. 1. u. 2. φίλους de necessariis intellego, germanice „Die Lieben“. Cf. infra 984 τὰ μὲν πραχθέντα πρὸς τοὺς ἐγγενεῖς φίλους (sc. ἡμᾶς, τὰς Δαναΐδας) πικρῶς ἤκουσαν ἀτανεψίους, Soph. El. 345; 368; 396 et Kruse ad v. 322. Nam quo minus id sunt, quod propria vis hujus vocabuli valet, eo acerbior existit oratio. V. de ironia Aeschylea Schulze de figurata Aeschyli elocutione Halberstadt 1854, p. 22. Quod idem Weil sensit: amici qui esse debebant. Sed in eo Weillio non accedo, quod κηδεμών de cura inimica, ultrice intellegit, interpretans: qui persequuntur.

Non est quod dicam praeclarissime Weckleinium quartam stropham (v. 86 sq.) expedivisse, quoniam ea tantum, in quibus dissentio aut nova affero, adnotare in animo est.

v. 103 sq. ἰδέσθω δ' εἰς ὕβριν
βρότειον, οἷα νεάζει πυθμῆν
δι' ἄμδν γάμον τεθαλῶς
δυσπαραβούλοισι φρεσὶν καὶ διάνοιαν μαινολιν
κέντρον ἔχων ἄφυκτον.

Hactenus possunt verba intellegi. Tria, tres, ut ita dicam, gradus chorus in scelere Aegyptiadarum distinguit: unde scelus originem trahat, quo spectet, quale existat (quibus actionibus exardescat): Ursprung, Ziel, Äußerung, quorum tertium cum ad τέλος, finem, referimus, etiam efficiendi ratio, Mittel, dici potest. Origo est in insana mente eorum. Id quod spectant nuptiae sunt. Efficiendi ratio in insectatione peregre fugientium vertitur.

„Videat Juppiter insolentiam hominum, qualis ad nuptias mecum ineundas stirpis similis (perinde ac stirps) pravis consiliis germinet (proprie νεάζει: novos ramos procreet—quia jam antea, Danao regno et finibus expulso, apparuerat), mentis insanæ stimulis invictis acta.“ Grammaticam rationem optime Weckl. illustravit.

Jam quae sequuntur: ἄταν δ' ἀπάτα μεταγνοῦς. nullo modo assequor. Imprimis aoristus a sententiarum ratione et ordine alienissimus est nec propius ad intellectum meum adducitur aut magis commendatur Weckleinii interpretatione: er — der Übermut, sed structura et verbo, πυθμῆν, der Stamm — hat sich infolge des Trugs der Leidenschaft statt zum Heilsamen zu seinem Verderben entschlossen. Quamobrem ad sanandum, quem corruptum sentio, locum varia tentavi, quorum tamen nihil, ut vere dicam, omnibus numeris mihi satisfacit. Sunt quidem haec: ἄτα δ' ἔπεται μετ' ἄλλους (sive ἄχθους.): poena (proprie: malum, pernicies) subsequitur cum acerbò dolore. Adversatur autem, quod insequenti strophā de deorum auxilio dubitat, cum quasi sepultam se lamentetur et v. 154 sq., si salus a deo sibi negetur, laqueo se mortem sibi illaturam affirmet; deinde: ἄτα δ' ἀπάτᾳ ματαίους: Daemon, qui hominum mentes errore implicat et culpa obstringit, decipit (sibi addictos) temerarios et dementes, cum spem eorum,

*) τῶν γόνων τὸ ἄνθος ἀποδρέπομαι schol. cf. Schulze de imaginibus Aeschyli (Halberstadt Programm 1854) p. 10: summos cruciatus perpetior. Todt de Aeschylō vocabulorum inventore, Pädagogium zu Halle 1855 p. 48 efflorescere mihi facio.

qua inducti scelus suscipiunt, ad irritum redigat. Quod quidem recte dicere poterat, quoniam, etiam si deorum ope destitueretur, voluntaria morte Aegyptiadarum consilia perimere destinaverat; tum Ἄτας τ'ἀπάτας ματαίους (ab ἔχων pendens): Insolentia originem trahit et ex ipsorum insana mente et ex Ates deae praestigiis, delusionibus vanis, sc. quae vana ostendunt.

v. 111 sq. τοιαῦτα πάθηα μέλεα θροομένα λέγων

λιγέα βαρέα δακρυοπετή

ἰή, ἰή

ἰηλέμοισιν ἔμπρεπῇ ζῶσα γόοις με τιμῶ.

Pro λέγων plerique Engeri conjecturam δ'έγώ receperunt. Sed quanquam sic recta sententia evadit, in reflexivo με*) et olim offendi nec offendere desii, postquam Dyroffii doctissimam commentationem: Geschichte des Pronomen reflexivum, Würzburg 1892 (Bd. III der Beiträge zur Historischen Syntax der Griech. Sprache herausgg. von M. Schanz**) perlegi. Nam etsi ostendit apud Homerum et antiquis temporibus simplex pronomen personale etiam reflexive***) adhibitum esse nec nisi cum contentione et vi αὐτόν adici solere, tamen plena, suo sono enuntiata, forma opus fuisse exemplis confirmatur, ut paucas exceptiones emendando tollendas mihi persuaserim. Quomodo hoc Euripidis loco, Andr. 256: ἀλλ' οὐδ'έγώ μὴν πρόσθεν ἐκδώσω μέ σοι commodissime fiat (simplicissime, puto, aphaeresi ἴμέ aut synizesi statuenda), illius poetae editoribus relinquo. Cum quidem in margine codicis pro τιμῶ τιμᾶ adscriptum inveniam, haec tentavi:

τοιαῦτα πάθηα μέλεα θροομέναν ἐμοῦ

λιγέα βαρέα δακρυοπετή

ἰή, ἰή

ἰήλεμος διεκπρεπῇ (an διεκπρεπῆς?)

ζῶσαν ἐμός με τιμᾶ.

Sententia est eadem: Tales mei miserias argutas, graves, flebiles cantantem, heu heu, naenia, insignem inter omnes, mea (meo ore edita) vivam me ornat. Vocabulum διεκπρεπῆς in lexicis non invenitur, sed aliis, ut διεκλάμπειν, διεκτέλλειν, convenienter est fictum, nec forma nec vi a cognatis, quae in usu erant: διαπρεπῆς, ἐκπρεπῆς, †) remotum. Cetera non magnopere distant. γόος quidem puto, ad ἰήλεμος explicandum adscriptum, verum post extrusisse. Casus mutationes falsa scriptura τιμῶ adductae. Inter ν ἐμοῦ et λέγων, quae maxime differunt, litterarum saltem numerus convenit, quod non est in δ'έγω et λέγων, ut non dicam illa antiqua scriptura (cf. Meisterhans p. 5) propius inter se abesse quam nunc.

v. 118 ἰλέομαι μὲν Ἄπτιαν βοῶνιν,

καρβᾶνα δ' αὐδ' ἀν εὔ, γᾶ, κωννεῖς.

Hoc non de Aegyptiaca dialecto intellegi posse apparet. Nam ante Danaum in Argivam terram Aegyptii non venerant. Recte id scholiasta ad βοῶνιν rettulit, quod γᾶν valere κατὰ βαρβάρους dicit. Videtur igitur Aeschylus βοῶνις Pelasgicam vocem et, ut multi, Pelasgos barbaros habuisse. Contra Haupt (Aeschyli Supplices 1829) ad v. 94 p. 128, Eustathium auctorem proferens, καρβᾶν a κάρ ductum vult, unde efficiatur βοῶνιν Aeschylum Caricam vocem existimasse. Cares, sicut Phoenices et

*) quod Ulmannum in disputatione, quam supra memoravimus, quo loco de reciproco pronomine egit (pars II, Donaueschingen p. 12) plane fugit.

**) De eadem re jam antea, sed tragicos tantum respiciens, Rappold: Das Reflexivpronomen bei Aeschylus, Sophokles, Euripides, Klagenfurt 1873 tractaverat.

***) cf. Rappold p. 18.

†) Conf. alia adjectiva hujus terminationis ap. Todtium de Aeschylorum vocabulorum inventore (Halle 1855) p. 25, in quibus ὁμοιοπρεπῆς, ἀρχαιοπρεπῆς.

Lycios ad antiquissimos Pelasgos accessisse et in Argiva terra consedissee ex Bursiano l. l. (II. p. 41) videre licet. Conf. etiam de hoc vocabulo et de ceteris hic usurpatis Todtium, de Aesch. voc. inv. p. 3.

v. 135. λινοῦ βραφῆς δόμος ἄλλα στέγων δορός, si scholiastam sequimur (παρόσον τρυπώντες τὰς ναῦς (σανίδας corrigit Wk.) σπάρτοις αὐτὰς συνέβραπτον) est navis (δόμος δορός: Bau sive Haus des Schiffes, ut recte plerique conjungunt) funibus consuta sive conexa.*) Sed quanquam etiam Vergilius de sutili cymba Charontis loquitur (Aen. VI. 414, quae tamen rimosa est), non satis percipio, qui omnino hoc fieri possit, et si possit, quomodo aquam possit arcere. Mihi plane perspectum exploratumque est Aeschylum illam, quam Herodotus, II 96, descripsit Aegyptiarum navium structuram spectare, si quidem etiam eodem nomine βᾶρις (v. 886 σοῦσθ' ἐπὶ βᾶριν, 874 βᾶριν οὐχ ὑπεκθορεῖ, 882 βᾶριν εἰς ἀμφίστροφον), de ea utitur. Baris autem non funibus continebatur, sed commissurae ejus biblo referebantur. Haec quidem ejus constructio erat: Solum ex pluribus tabulatis constabat, quae πλινθηδὸν alia aliis imposita clavis transmissis continebantur, eo quidem ordine tabularum, ut commissurae inter se non congruerent; quibus tabulatis postremo ad firmius ea compiungenda juga sive ligna transversa insternebantur. Ne vero aqua ullo modo intrare posset, τὰς ἀρμονίας τῆ βύβλω ἐπάκτωσαν. Dicit igitur Aesch. λινοῦ βραφῆς, mit Leinen vernäht, quod vere lino (vel biblo) inserto coagmentatum (refertum) „verstopft“ est. Credam ei Herodoti, quod in eodem capite invenitur, vocabulum κατεβραμμένον (θύρη κατεβραμμένη ῥίπτει καλὰ μῶν) observatum esse.

v. 144 sq. θέλουσα δ' αὐθελουσαν ἀγνὰ μ' ἐπιδέτω Διὸς κόρα,
ἔχουσα σέμν' ἐνώπι' ἀσφαλές.

ἀσφαλές Herm. in Ἄρτεμις mutavit, quem Wk. secutus est. Sed puto traditam scripturam sanam sententiam admittere:

Amica amicam me intueatur Jovis casta filia (Diana),
(oculorum) venerandum in me figens obtutum salutifera (proprie: malum avertens sive averrunca);

nec est quod ἀσφαλῆς scribamus, etsi, quoniam multo ante Euclidis praeturam (403), quo longae et brevis e litterae distinctio introducta est, hanc fabulam Aesch. scripsit, arbitrio nostro possumus. Nam ἀσφαλές, sive ad ἐπιδέτω sive ad ἔχουσα referimus, adverbialis accusativus, qui proprie est interni objecti (schol. ἀσφαλῶς ἐπιδέτω), habendus; faustum tueri idem quod faustum obtutum figere. De transitivo usu adjectivorum neutralium sive intransitivorum conf. quae ad ἀεκόντων v. 40 adnotavimus, et Schützius ipsumque Weckleinius ad φοιταλέος, Prom. v. 599. Sed Wk. hic longe aliam rationem sequitur. ἐνώπια communi sententia latera, parietes laterales, templi quidem, intellexit. „Zugetan blicke mich, die ich ihr zugetan bin, Artemis von ihrem hehren Tempel her an“, quippe cum Ἄρτεμις Ὀρθία in monte Lycone templum haberet. Sed haec si sententia sit, attributum aliquod desidero, quo quae latera indicentur, cujus templi, ubi siti, declaratur. Sine hoc adjecto recte Oberdick mihi judicare videtur dicens: „Zudem wäre es doch ein im höchsten Grade frostiger Ausdruck ‚die ehrwürdige Tempelwände hat.“ Contra in significatione adspectus, vel etiam vultus, nihil haereo, respiciens adverbium ἐνώπιον, quod coram sonabat (Aeschin. in Ctes. 43 οἱ δὲ ἀνηγορευόντο ἐνώπιον ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων). Cur igitur traditae scripturae mutatione opus erat?

Jam sequuntur:

παντὶ δὲ σθένει
διωγμοῖσι δ' ἀσφαλῆας
ἀδμήτας ἀδμήτα
ῥύσιος γενέσθω.

*) Nec aliter Todt p. 41.

His aperte corruptis verbis Herm. facilem medicinam attulit pro διωγμοῖσι δ' ἀσφαλέας διωγμοῖσιν ἀσχαλῶς' scribendo, qua Wk. non acquievit et verbo ἀσχαλῶς': ἀλκαθοῦς' substituit, quia παντὶ σθένει cum ἀσχαλῶς' parum apte jungeretur. Sed παντὶ σθένει non ad ἀσχαλῶς', sed ad ῥύσιος γενέσθω referendum.

v. 161 εἰ δὲ μὴ, (supple: ῥύσιος ἡμᾶς ἔσῃ vel εὐνάς ἀνδρῶν μὴ ἐκφυεζόμεθα)
τὸν γάϊον — Ζῆνα —
ἰξόμεσθα σὺν κλάδοις
ἀρτάναις θανοῦσαι,
μὴ τυχοῦσαι θεῶν Ὀλυμπίων.

Haec extrema mire breviter dicta apte Weckl., ut ego quoque primo loco ea mihi explicaveram, interpretatur = ἀμαρτοῦσαι, wenn sie unser Flehen nicht erhören. Praegnans igitur, quam dicunt, verbi τυχεῖν sententia statuenda: participem fieri, gratiae quidem deorum. Sed etiam alia via relinquitur: potest αὐτό (τὸ μὴ ἐκφυεῖν) suppleri. Cf. Soph. O. C. 1168: ὅστις ἂν σου τοῦτο προσχρήζοι τυχεῖν, qui desideret illud abs te impetrare; Phil. 231: οὐκ εἰκὸς τοῦτ' ἐμὲ ὑμῶν ἀμαρτεῖν.

v. 162 ἃ Ζᾶν, Ἰοῦς ἰώ
μῆνις μάστειρ' ἐκ θεῶν.
μάστειρα plerique corruptum putant et Abreschii conjectura ex scholiastae interpretatione μαστιγωτική petita: μαστίκειρ' („der Groll von Seite der Götter gegen Jo ist's, der uns geißelt“ Wk.) utuntur. Sed quid aliud est μάστειρ', quod proprie sonat: quae appetit (nos)? Possis etiam rationem invertere construens: Jonem appetit ira (quae in nobis expromitur). Hoc dubitanter Weil voluit dicens: Interim veritas: Ah, Juppiter, quae Jonem indagat (persequitur) ira, a dis proficiscitur.

v. 168 καὶ τότε οὐ δίκαιοις Ζεὺς ἐνέξεται λόγοις.

Quae sententia horum verborum sit, neminem fugit. Schol. οὐκ εὐαπολόγητος ἔσται. Weil: ἄδικος ἀκούσεται. Wk. „dann wird Zeus der Nachrede der Ungerechtigkeit verfallen“. Sed rationem dicendi a nullo enodatam invenio. Mihi quidem olim ex transitivo (activo) usu adjectivi δίκαιος eam repetere visum est: inhaerescet (imPLICabitur) sermonibus, qui eum injustitiae arguent (wird feststecken, hängen bleiben d. i. zum Opfer fallen nicht rechtfertigender Nachrede). Nunc Dettweileri (cf. ad ἀφίκτωρ v. 1) rationem, quam in liberiore usu adjectivorum et derivativorum et compositorum explicando secutus est, ut ad genitivum substantivi revocarentur, quae quidem ratio in adjectivis in ιος exeuntibus propter cognationem hujus terminationis cum genitivi suffixo maxime appareat (v. ibid. p. 5), hic subesse subiciendamque mihi persuasi. Δίκαιος quidem idem quod δικά-ιος. δίκαιοι λόγοι sunt igitur λόγοι δικαιοσύνης: fama justitiae, λόγοι οὐ δίκαιοι sive ἄδικοι = λόγοι ἀδικίας: fama injustitiae.

v. 189 ἄμεινόν ἐστι παντὸς οὐνεκ', ὃ κόραι,
πάγον προσίξειν τῶνδ' ἀγωνίων θεῶν.

Idem epitheton deorum invenitur v. 242:

κλάδοι γε μὲν δὴ κατὰ νόμους ἀφικτόρων
κεῖνται παρ' ὑμῖν πρὸς θεοῖς ἀγωνίους.

v. 332 τί φῆς ἰκνεῖσθαι τῶνδ' ἀγωνίων θεῶν;

v. 355 ὄρω κλάδοις νεοδρόποις κατάσκιον
ναῖονθ' ὅμιλον τῶνδ' ἀγωνίων θεῶν.

denique Ag. 513 Κῆρυξ: Τούς τ' ἀγωνίους θεοὺς πάντας προσαυδῶ.

De ejus significatione multum disputatum variaequae sententiae propositae sunt, nec res adhuc ita expedita, ut nulla dubitatio relinquatur. Quamobrem mihi quoque liceat in hanc quaestionem ingredi et quam ego de eo conceperim sententiam declarare. Hoc quidem nunc inter omnes constat a vi certaminis plane discedendum esse nec ullo

modo deos certaminum praesides intellegi posse, sed ad antiquiorem et principalem hujus vocabuli vim, concilii, conventus, regrediendum, quae saepius apud Homerum invenitur, velut θεῶν ἐν ἀγῶνι XVI. 500. cf. Fäsi ad XXIII. 258. Ipe θεῖος ἀγῶν legitur VII. 298. cf. Krus., Weckl. Nunc in eo quaestio vertitur, utrum de certo constantique coetu sit cogitandum an de vario mutabilique, alio in aliis civitatibus. Hanc sententiam Weckl. amplectitur, qui ἀγῶν hic idem esse vult, quod πανήγυρις sive ξυντέλεια, quae nomina in Septem Aeschyli inveniuntur: θεῶν ἅδε πανάγυρις v. 219, ὦ (Weil θεῶν) ξυντέλεια v. 251, quod posterius scholiastes τὸ κοινὸν ἄθροισμα τῶν θεῶν explicat. Usurpari autem haec nomina de quolibet coetu deorum, quorum simulacra in eadem ara posita communi veneratione colantur. Hanc igitur rationem etiam ad hunc, qui propositus est, locum refert et coetum hic eos deos complecti vult, qui postea a versu 209 ad 220 nominantur, sc. Jovem, Solem, Apollinem, Neptunum, Mercurium. In Septem fabula alios efficitur intellegendos, cum eidem saepius θεοὶ πολισοῦχοι 69, 271, πολίσοχοι 110, πολισοῦχοι 312, πολιταί 253 appellentur, deos quidem Thebarum tutelares, in quibus non dubium, quin etiam Παλλάς Ὀγκα (v. 130, 164) Mars (135), Venus (140), Diana (149), Juno (152) referendi sint, cum Sol et Mercurius segregandi videantur. Verisimile est autem deos quoque minorum gentium, fluviatiles et fontanos, velut Ismenum (273), Dircen (ib. et 308), alios (311) includendos. Contra in hac fabula Supplicium θεοὺς ἀγωνίους opponi deis urbis praesidibus apparet. Rex enim saepius vel Danaum vel Danaï filias hortatur, ut θεῶν ἀγωνίων communi ara (κοινοβωμία 222) relicta deos Argivos, qui ἐγγῶριοι v. 482, 520, 705 (ibid. σὶ γᾶν ἔχουσι), ἀστικοί 501, ἀστυάνακτες 1019, πολισοῦχοι, πολισοῦχοι 439, 1020 appellantur, adeant et ramis (κλάδοις) ornent adorentque, quorum sedes a κοινοβωμία illa remotae adeo Danao ignotae sunt, ut ad reperiendas duces sibi exposcat (492). Ex eisdemque locis cognoscitur complures variisque locis, ante singulorum templa, in ipsa urbe sitas, aras fuisse. Itaque potius priorum, Schneideri, v. Lex. E. Jacobi p. 60, Prelleri, Griech. Myth. I. p. 86, aliorum sententiae accedo, certum quendam ordinem deorum ἀγωνίους dictum esse, eos potissimum, qui in duodecim principum numerum relati sint; nec minime obstat quod hoc loco quinque solum nominati sunt; nam ex versu 222, eorum mentionem sequente, luculenter apparet etiam alios cogitari, quorum nomina edere poeta supersedeat: πάντων δ' ἀνάκτων τῶνδε: omnium horum, qui in conspectu sunt, dominorum. Nam hoc si non sentiretur, πάντων Aeschylus, qua erat breviloquentia, non addidisset. Cf. etiam v. 424 μηδ' ἴδης μ' ἐξ ἑδρᾶν πολυθέων ῥυσιασθεῖσαν. Idemque Oberdick p. 83 hinc colligit. Preller eos consilium selectum deorum quoddam (Ausschuß) fuisse censet, qui in publicis locis, ut in arce, in foro, aliis, qualia nempe etiam litus portusque erant, collocati fuerint*) Restat ut exponam, quam rationem inter ἀγωνίους et deos singularum civitatum fuisse censeam. Puto ἀγωνίων vim eo pertinuisse, ut commercium fidemque civitatum aliarum cum aliis,**) contra πολισοῦχων, ut domesticum usum tuerentur. Unde consentaneum est illos in communibus potissimum locis constitutos fuisse. Nec minime impedit quod partim eadem nomina in agoniis et civitatum praesidibus inveniuntur; nam Παλλάς Ὀγκα non eadem est plane, quae simpliciter Pallas, non magis quam Juppiter Capitolinus idem cum Jove simpliciter vocato. Illius vis angustior, hujus latior est. Ceterum si quaeras, quomodo Germanice hoc epitheton vertendum sit, prout vel dignitatem vel officium eorum spectamus, eos Hauptgötter aut G. der Gesamtheit, des Gesamtverkehrs, etiam gemeinsame nominem. — Quod denique hoc loco Sol ab Apolline discernitur, notissimum antiquis temporibus fuisse diversos, postea confusos esse.

v. 201 καὶ μὴ πρόλεσχος μὴδ' ἐφολκός ἐν λόγῳ
γένη· τὸ τῆδε κάρτ' ἐπίφθονον γένος.

*) Non differre ab agoniis puto τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινούς τῶν Ἑλλήνων θεοὺς, de quibus Thucyd. III. 59 loquitur, quos Plataeenses ad Lacedaemoniorum misericordiam movendam invocant.

***) Hoc respiciens etiam cogitaveram, num ἀγῶν in hoc adjectivo non tam ad deorum ipsorum coetum quam ad conventum variarum civitatum variisque generis civium, qualis ludis sollemnibus, praeterea in foris portusque omnique in mercatura fiebat, referendus esset.

„in diesem Punkte (τὸ τῆδε) ist der Argivische Stamm sehr empfindlich“ Weckl.*) Ne articulus ad γένος desideraretur, Weckl. in hoc similibusque vocabulis omissi articuli exempla attulit. Certe sententia apta rectaque sic evadit multoque praeferenda Schützii et Krusii interpretationi, qui γένος dicendi genus intellegunt (Kr. „denn solch ein Wesen ruft so leicht den Tadel wach“). Sed non video cur a simplicissima ratione discedamus, quae haec est: Haec (Argivorum) gens maligna invidiaeque plena — praesertim adversus externos — est, quamobrem cavendum, ne offensionem ei afferamus. Conf. ad mores Argivorum Bursianum II. p. 44 „der Privatcharakter der Argiver wird von den alten Schriftstellern in keinem günstigen Lichte dargestellt: sie gelten als streitsüchtig und anmaßend“, testes proferentem Diogenian. II. 79. App. prov. III. 35, alios. Adversus Hermannum cavillantem: Unde didicit Danaus, qui modo Argos venit, pronos ad vituperandum esse commode Weckl. monet: Es hieße dem Dichter Fesseln anlegen, verlangte man die Beantwortung dieser Frage. Ceterum in hanc partem, utcumque, etiam conferri possunt, quae v. 485 regem Aesch. dicentem inducit: κατ' ἀρχῆς φιλαίτιος λεώς. Nam etsi in universum edita, tamen conversa sunt in ipsam plebem Argivorum.

v. 205 φυλάξομαι δὲ τάσδε μεμνήσθαι σέθεν
ἔφετμάς.

Weckl.: hier „ich werde gewissenhaft beobachten“. Alii, qui in medio offenderint, in φυλάξομεν mutaverunt, quod similiter usurpatum invenio ap. Sophoclem Aj. 535: ἐγὼ φύλαξα τοῦτό γ' ἀρκέσαι atque in Iliade II. 251 νόστον τε φυλάσσοις.

v. 220 Ἐριμῆς ὄδ' ἄλλος τοῖσιν Ἑλλήνων νόμοις
recte a schol. explicatur: ὡς τῶν Αἰγυπτίων ἄλλως αὐτὸν γραφόντων. Apparet sicut alios hujus arae deos, Solem per gallum, Neptunum per tridentem, symbolice eum effictum fuisse: per caduceum quidem, quod insequenti versu: ἐλευθέρους νῦν ἐσθλὰ κηρυκεύετω confirmatur. Nam apud Aegyptios ille, qui Mercurio respondebat, Thoth sive Theuth alia insignia habebat, ibidis caput, cf. Plat. Phaedr. 274. C., et quae Herodotus II. 51 memorat. Non satis intellego, cur tam aperta verborum sententia Weckl. locum mutaverit πομπός scribens: Ἐριμῆς ὄδ' ἄλλος πομπός Ἑλλήνων νόμοις, et ita eum Neptuno opposuerit.

v. 225
ἐχθρῶν ὀμαίμων καὶ μαινότων γένος. φόβῳ

Si cum his alia, quae de eadem re Aesch. dixit, conferimus:

v. 9—10 αὐτοῖσιν ἐφυξάνορα **)
γάμον Αἰγύπτου παίδων ἀσεβῆ τ'
ὀνοταζόμενα

v. 38 λέκτρων ὧν θέμις εἶργει
σφετεριζόμενοι πατραδέλφειαν

v. 334—35 Chor. ὡς μὴ γένωμαι ὁμοῖς Αἰγύπτου γένει.

Rex: πότερα κατ' ἐχθραν ἢ τὸ μὴ θέμις λέγεις;

denique quae de eisdem nuptiis Prometheus vaticinans profert (Prom. 855)

πέμπτη δ' ἀπ' αὐτοῦ γέννα πεντηκοντάπαις
πάλιν πρὸς Ἄργος οὐχ ἔκοῦσ' ἐλεύσεται
θηλύσπορος, φεύγουσα συγγενῆ γάμον
ἀνεψιῶν.

*) A loquacitate scilicet illi non minus, quam Lacedaemonii abhorrebant. Conf. v. 273 μακράν γε μὲν δὴ ῥῆσιν οὐ στέργει πόλις.

**) haec quidem probabili Bambergensi emendatione pro corruptis: αὐτογέννητον φυλαξάνοραν.

nec vim verbis afferimus, sed simplicem eorum sententiam sequimur, dubitare nullo modo possumus, quin tanquam incestum Danaides has nuptias fugisse poeta dixerit. Nam ut ab extremis verbis ordiar, apparet, ut Welker recte iudicavit, causam in iis inesse nuptias fugiendi. Atque etsi alias causas in adversa cum puellarum tum patris voluntate sitas Aesch. adiecit, praecipue hoc, de quo agimus, loco:

ὄρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἀγνεύοι φαγῶν;
πῶς δ' ἂν γαμῶν ἄκουσαν ἄκοντος πατρὸς
ἀγνὸς γένοιτο;

v. 40 λέκτρων ἀκόντων ἐπιβῆναι.

v. 334 ὡς μὴ γένομαι δμῶς Αἰγύπτου γένει.

tamen verba, quibus in scelere harum nuptiarum notando utitur, ad incestum spectare et ad illud accommodatissima esse quis, qui integre nec praecepta opinione iudicet, neget? Aliud nihil ex verbis γένους μίασμα; αὐτογενεὶ φυξανορία γάμον Αἰγύπτου παίδων ἀσεβῆ ἔνοσταζόμενα erui potest. Sed plerique doctrina decepti ludibrioque habiti aliam viam inierunt, scholiasta principe, qui ad ὧν θέμις εἴργει v. 38 adiecit, ὧν τὸ δίκαιον ἡμᾶς εἴργει διὰ τὸ (pro ἔνεκα τοῦ) μὴ θανατωθῆναι τὸν πατέρα, si quidem oraculum erat Danaum a subole Aegypti interfectum iri. Odio quidem illi patrem filiasque has nuptias aversatos esse duxerunt. Copiosissime in hanc sententiam disputaverunt Haupt (p. 84 sq. editionis), Martin Reinkens (De Aeschyli Danaidibus ad progr. Düsseld. 1886 p. 7 sq.), Kruse p. 141, Oberdick p. 86. Non dissentiunt Weil et Weckl. Nam quominus incestum suscipere visae sibi sint Danaides obstare, quod nec apud Athenienses nec apud Aegyptios, sive horum sive illorum rationem poeta sequebatur, non modo patruales sed ne fratres quidem, dummodo ne ὁμομήτριοι essent, nuptias inter se conjungere vetabantur, Aegyptiorum lege etiam eis, qui eadem matre orti erant, licebat. Conf. quae Diodorus (I. 27) de Aegyptiis tradit: νομοθετήσαι φασὶ τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἀνθρώπων γαμεῖν ἀδελφὰς διὰ τὸ τῆς Ἰσιδος ἐπίτευγμα ταύτην γὰρ συνοικήσασαν Ὀσίριδι τῷ ἀδελφῷ, . . . Sed obliti sunt docti illi interpretes differre aliquid inter leges et mores. Leges etiam favebant apud Athenienses ejusmodi nuptiis, ne familiarum bona dilacerarentur, mores autem, quod ad fratres attinet, minime cum legibus conveniebant — hoc, ut alia omittam, ex ipsis, quae Diodorus addidit: παρὰ τὸ κοινὸν ἔθος τῶν ἀνθρώπων conicere mihi videor. Ac ne de patruelibus quidem mores multo liberiores quam apud nos fuisse arbitror. Sunt qui tales nuptias non repudient, sunt qui abhorreant ab eis: quod idem apud Athenienses fuisse opinor. Ab Aegyptiis abeo, quorum mores, ut a Graecorum (conf. quae de ea re Herod. II. 35 disputavit), sic a nostris longe distant; nec puto illos potius quam suos suaeque civitatis Aeschylum in universum secutum esse. Sed quicumque Graecorum mores in his rebus fuerunt, nonne licebat poetae suam ac propriam, quam conceperat, rationem edere? Tradita ei erat fabula de Danae filiarum, ne patruelibus nuberent, ex Aegypto fuga; hanc poetice tractandam susceperat. Quomodo efficere poterat, ut legentium audientiumve animi studio misericordiaeque in illas afficerentur, nisi graves probabilesque causas taedio harum nuptiarum et quasi cuidam horrore subiciebat? An patris voluntas et auctoritas idonea erat causa? an quod ipsis displicebant ei, idonea tamque gravis erat, ut, ne eis conjungerentur, mortem non fugerent? Ut exemplo rem magis declarem. Quis nescit apud Graecos communem fuisse morem, ut victarum civitatum cives bello captos in servitutem abducerent, non minus Graecorum quam barbarorum? Hocine impediabat, quominus homines quidam Graeci humanitate insignes hunc morem aversarentur? Conf. quae Plato (de Rep. V. 15 p. 469. B) de ea re dicit: Ἀνδραποδισμοῦ πέρι δοκεῖ δίκαιον εἶναι Ἑλλήνας Ἑλληνίδας πόλεις ἀνδραποδίζεισθαι, ἢ μὴδ' ἄλλη ἐπιτρέπειν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ τοῦτο ἐθέλειν, τοῦ Ἑλληνικοῦ φείδεσθαι. . . . Μηδὲ Ἑλλήνα ἄρα δοῦλον δοκεῖ ἐκτῆσθαι μήτε αὐτοῖς τοῖς τε ἄλλοις Ἑλλήσιν οὕτω συμβουλεύειν; Hac sententia

imbuti homines sive rem publicam sive fabulam condebant, nonne poterant aut debebant ea principio ac fundamento uti vel ad legem scribendam vel ad actionem aliquam fingendam?

v. 226 ὄρνιθος ὄρνις πῶς ἂν ἀγνεύοι φαγών; φαγών vocabulum non nimis urgendum. Nam non de morte Danaidibus inferenda agitur, sed de malo aliquo importando ab eis, qui praesidio eis esse debebant. Malum illud vertebatur in virginitate earum decerpenda incestis nuptiis maculaque eis imponenda, denique in vi inferenda: πῶς δ' ἂν γαμῶν ἀκουσαν ἀκοντος πατρός;

243 κλάδοι γε μὲν δὴ, κατὰ νόμους ἀφικτόρων,
κείνται παρ' ὑμῖν πρὸς θεοῖς ἀγωνίοις
μόνον τόδ' Ἑλλὰς χθὼν ξυνοίσεται στόχῳ.

„darin allein wird Hellas durch Vermutung mit der Sache (der Wirklichkeit) zusammentreffen d. i. dies allein kann ein Grieche aus euren Zweigen richtig schließen.“ Wkl. Et similis omnium interpretatio. praeterquam quod emendando alii alia mutaverunt, Bothe: ξυνοίσεται, Herm. συνήσεται, Burges συνάσεται (propter συμφωνήσαι scholiastae), scribentes. Mihi quidem Ἑλλὰς χθὼν non subjecti, sed praedicati vim habere videtur, hanc quidem esse sententiam: In hanc partem, sc. quod ramos supplicum ritu deponunt, conjectanti (στόχῳ conjecturae, quod idem ac στοχαζομένῳ) Graecorum terra assimilari videbitur (Futur. der zu gewinnenden Erkenntnis, K. W. Krüger I. § 53. 7. A. 1.), comparando eveniet, Graecorum mores agnoscentur, proprie Graecorum terra i. e. ritus conveniet (cum earum ritu). Idem voluisse scholiastam opinor ξυνοίσεται: συμφωνήσαι explicantem. Secundum solitam interpretationem non video, cur magis Graecorum terra quam simpliciter τῆς subjecti loco ponatur. Nam a quo conjectura capiatur, dummodo vera sit, nihil refert.

v. 245 εἰ μὴ παρόντι φθόγγος ἦν ὁ σημανῶν.

Potest παρόντι ad ἦν, potest ad σημανῶν referri. Hoc contra plerosque, si minus omnes, praefero „nisi vocem haberetis ad rem praesenti indicandam“.

v. 266 Olim pro corrupto μνηεῖται Weckl. μνηεῖς coniecit, nunc μητροιά. Illud praestare mihi videtur.

v. 274—75 Ἀργεῖται γένος ἐξευχόμεσθα.

Quae est structura? Triplex ratio offertur. Aut: Argivae (cum simus), genus nostrum praedicamus. Cf. v. 272 γένος ἂν ἐξεύχοιο. Aut: Argivae cum genere simus, hoc gloriamur. Aut denique: Argivas nos esse genere gloriamur. Omissi infinitivi verbi auxiliaris exemplum infra v. 313 invenitur: τίς οὖν ὁ Δίος πόρτις εὐχεται βός; Ne a soluta quidem oratione, quanquam durior, haec ellipsis aliena. Cf. Stallbaumium ad Plat. Leg. 672. E. γενέσθαι αὐτὸν θηλείας μετασχόντα φύσεως ἀναγκαῖον (εἶναι), Dem. Phil. I. 41 καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερσονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε; saepius. Hanc equidem sequor.

v. 283 Κύπριος χαρακτήρ τ' ἐν γυναικείοις τύποις
εἰκῶς πέπληκται τεκτόνων πρὸς ἀρσένων.

Cum χαρακτήρ, nisi similis, nullus sit, εἰκῶς otiosum videtur. Praeferrem σαφῶς, sed diplomatica ratione adductus non propono.

v. 319 τὸ πάνσοφον νῦν ὄνομα τοῦτό μοι φράσον.

In his plerique offenderunt. Burges, quod πάνσοφον ὄνομα ei displicebat, τὸ πᾶν σαφές scripsit, Schütz τὸ πᾶν σαφῶς, Bothe τὸ πανσαφῶς, alii alia. Weckl. sententiam recte explicans: das ist gewiß ein ganz weiser Mann: welches ist sein Name?, cum ad Soph. O. C. 41 revocat: τίνων τὸ σεμνὸν ὄνομα ἂν εὐξαίμην κλύων adicitque: „von den Semnen! πάνσοφον, sicut alii, attributum ad ὄνομα et pro τὸ πανσόφου ὄνομα dictum

videtur accepisse. Sed apparet construendum esse: τὸ πάνσοφον τοῦτο sive τοῦτο τὸ πάνσοφον ὄνομά μοι φράσον: sapientiae hoc column (principem) nomine indica. Sed quaeritur, qui rex hoc dicere potuerit, cum neque adhuc patrem animadvertisse videatur, nec certe sapientiam ejus expertus sit. Hermann eum propter varia inventa prudentiae laude floruisse ostendit additque regem de notis sibi rebus quaerere. Hunc Schwerdt, Kruse (cujus translatio veram sententiam recte declarat: So gib denn deines weisen Vaters Namen kund), Oberdick sequuntur. Contra Weil nihilominus de integritate scripturae dubitans πικρόσεμνον proposuit. Ego huic difficultati optime occurri posse existimo, si versum unum, aut si stichomythia impediatur, duos intercideris putamus eoque magis, quia in hoc colloquio etiam aliis locis excideris versus omnibus perspectum est. Suppletis igitur duobus versibus hoc fere modo orationem processisse statuo:

Chor. Βῆλον δίπαιδα, πατέρα τοῦδ' ἐμοῦ πατρός
τὸν πλοῦν σαφῶς εἰς τήνδε γῆν σχόντος φρενί.

Rex καὶ μὴν ἀγαστὸν ὡς ἀφίκεσθ' εὐτυχῶς.
Τὸ πάνσοφον νῦν ὄνομα τοῦτό μοι φράσον.

v. 362 σὺ δὲ παρ' ὀψιγόνου μάθε γεραίοφρων (cod. γεραιοφρόνων)
ποτιτρόπαιον αἰδόμενος, οὖν περ

Pro corrupto οὖν περ olim εὐ περᾶς sc. vitam bene transiges conjeceram, sed cognita Hauptii emendatione εὐπορεῖς illam reliqui. Nam ut illa ad litteras codicis propius accedit, ita hanc graviolem sententiam praebere, praeterea scholio: οὐ πτωχεύσεις commendatam video.

Insequentia verba: ἱεροδόνα θεῶν λήμματ' ἀπ' ἀνδρὸς ἀγνοῦ, etsi graviter corrupta sunt, tamen non dubium, quin eandem sententiam contineant, quam Horat Carm. III. 23. 16 edidit:

Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia
Mollivit aversos penates
Farre pio et saliente mica

et ex contrario Cicero de Leg. 41: „Donis impii ne placare audeant deos“ Platonem respiciens: παρὰ δὲ μαροῦ δῶρα οὔτε ἀνδρα ἀγαθὸν οὔτε θεὸν ἔστι ποτὲ τό γε ὄρθον δέχεσθαι. Cf. Zaleucum (Diod. 12. 20) τῶν θεῶν οὐ χαιρόντων ταῖς τῶν πονηρῶν θυσίαις τε καὶ δαπάναις. Quamobrem probabilis Weillii emendatio: ἱεροδοκεῖ θεῶν πάνδικον εὐμενῶς σέβας λήμματ' ἀπ' ἀνδρὸς ἀγνοῦ.

v. 380 ἀμηχανῶ δὲ καὶ φόβος μ' ἔχει φρένας
δρᾶσαι τε μὴ δρᾶσαι τε καὶ τύχην ἔλειν.

Weckl. recte explicat: das Los zu wählen (das Risiko zu ergreifen), cf. Thucyd. III. 59. 3 καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἔασαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλέσθαι (ex oratione Plataeensium ad Lacedaemonios iudices habita).

396 ξύμμαχον δ' ἐλόμενος δίκαν κρίνε σέβας τὸ πρὸς θεῶν.

Weckl. „Erwähle die Dike zur Bundesgenossin und entscheide dich für das, was den Göttern heilig ist.“ Mihi σέβας τὸ πρὸς θεῶν κρίνειν pro κρίνειν τὸ ὑπὸ θεῶν σεβόμενον vel potius τιμώμενον (ἐπαινούμενον) admodum durum videtur, nec deorum esse τὸ σέβας, venerationem, in alios aliave convertere sed veneratione coli. Itaque construo: pietatem in deos sociam adhibens jus discepta, sententiam dic. Ne vero accusativum post πρὸς praepositionem, idem, quod εἰς, sonantem, postules, genetivus eodem evadit, sed alia via: σέβας πρὸς θεῶν est veneratio a deis proficiscens, alteri injecta. Cf. Sophocl. El. 783 ἡμέρα γὰρ τῆδ' ἀπηλλάγην φόβου πρὸς τῆσδ' ἐκείνου θ', si quidem

cum φόβου πρὸς conjungendum. Confirmatur haec ratio insequentibus verbis: οὐκ εὐκριτον τὸ κρίμα. Nam rectum decernere non facile est, facile quod a deis probatur, quod leges divinae postulant.

404 Ζεὺς νέμων εἰκότως ἄδικα μὲν κακοῖς, ὅσα δ' ἐννόμοις insolenter est dictum.

Nam ἄδικα — ἕσια νέμειν, quod videam, significat: testimonium injuste facti — pie facti alicui tribuere die Anerkennung ungerechter — frommer Handlungsweise ertheilen, zukommen lassen. Haec nisi ita intellegeremus, Juppiter νέμων ἄδικα injustitiae argueretur.

407 δεῖ φροντίδος σωτηρίου, δίκην κολυμβητήρος, εἰς βυθὸν μολεῖν. De imagine conf. Rappold, die Gleichnisse des Aeschylus, Sophocles u. Euripides Klagenfurt II Teil 1877 (p. 26).

412 ὅπως—μὴ δῆρις ῥυσίων ἐφάψεται. Quaeritur unde genetivus pendeat. Wk. cum ἐφάψεται conectit et ῥυσίων ἐφάπτεσθαι praedae vel pignori manum admovere intellegit. Fortasse recte. Sed potest etiam cum δῆρις construi et pronomen (ἐμοῦ, ἡμῶν) ad ἐφάπτεσθαι suppleri: Ne certamen pignoris nos attingat.

v. 434 τάδε παῖσι μένει ἐκτίνειν ὁμοίαν θέμιν. Monendum hic duos accusativos conjunctos esse, quia τίνειν τι et aliquid solvere et pro re s. significat. Praeterea zeugma quoddam τῷ ἐκτίνειν contineri; nam τίνειν patiendi vim habet, audiendis autem supplicum precibus deosque, quos implorant, verendo rex efficit — haec quidem Danaïdum opinio — ut ejus posteri boni alicujus participes fiant, fructum mercedemque percipiant.

437 τάδε φράσαι δίκαια Διόθεν κράτη. Weckl. vertit: Beherrzige dieses gerechte Walten von seiten des Zeus; sunt autem τάδε, quae proximo superiore versu edita erant: παῖσι τάδε καὶ δόμοις μένει ἐκτίνειν. Ego δίκαια κράτη praedicative dicta existimo et per appositionem ad τάδε adjuncta. Erwäge dies als das gerechte Walten des Zeus. Nec haec mihi videtur sententia Danaïdum, ut hanc Jovis legem ipsae probent, sed quae a Jove justa habeantur declarent. Itaque δίκαια κράτη non justa numina, juste constituta, gerechte Bestimmungen, sed juris constitutiones, juris loco constituta, Rechtsbestimmungen intellego (κράτη machtvolle Bestimmungen). Conf. supra ad οὐ δικαίους λόγους Ζεὺς ἐνέξεται 163.

438 sq. καὶ δὴ πέφρασμα· δεῦρο δ' ἐξοκέλλεται.
ἢ τοῖσιν ἢ τοῖς πόλεμον αἵρεσθαι μέγαν,
πᾶσ' ἔστ' ἀνάγκη· καὶ γεγόμφωται σκάφος
στρέβλαισι ναυτικαῖσιν ὡς προσηγμένον.

Haec extrema verba plerique ad structuram navis referunt nec offenduntur, quod paulo ante navigationis (ἐξοκέλλεται) imago praecesserat. Cum structura autem quia προσηγμένον vocabulum parum concinit, sunt qui hoc mutaverint, Scaliger προσηρμένον scribens, quem Herm. sequitur, Weckl. προσπεπηγμένον. Alii προσηγμένον idem esse volunt, quod συνηγμένον, quod fieri non potest. Mihi quidem minime dubium, quin in eadem imagine poeta perstiterit cursumque navis animo informatum habuerit. Navis in altum abrepta nunc ad terram affixa et constricta est. Στρέβλαις opus fuisse videtur ad navem subducendam in tutoque collocandam, clavis per catenas laqueosve transmissis in soloque vel quacunque in re firma et immobili defixis ad stabiliendam. Rectam potius viam priores tenuisse videntur, Burges admonens de auctoris incerti apud Plutarchum disticho:

ναῦς ὡς τις ἐκ μὲν γῆς ἀνήρτηται βρόχοις·
Πνεῖ δ' οὖρος, ἡμῖν δ' ἐγκρατῆ τὰ πείσματα,

Wellauer interpretans: huc appulit consilium nostrum jamque clavis fixum est, ut navis cylindris nauticis imposita, quibus accedit Weil „Clavis compacta est quasi

navis machinis nauticis adducta et adstricta“ et Tuch (de Aeschylī figurata elocutione, progr. Wittenbergense 1869 p. 6) hominis arbitrium cylindro navis assimilatum dicens. Quod autem Kruse et Oberdick putant id nunc ei constitutum stare, ut Danaidibus auxilium ferat, errant. Hoc insequentibus, praesertim 452: ἡ κάρτα νείκους τοῦδ' ἐγὼ παροίχομαι.*) luculenter refellitur. Immo haec ei stat sententia, ut ipse (ἐγὼ) pugnam declinet, rem autem populi arbitrio, quod jam supra v. 367 significaverat, permittat. Postea minis Danaïdum (465) permotus et deorum ira, si supplices neglegat, perterritus (478) magis inclinatur ad gratificandum eis, non ut ipse, quod cupiebant, pro auctoritate sua (370) inimicos earum armis se repulsum promittat, sed ut, qua ratione populi voluntatem sibi conciliare possint, doceat atque in contione vocata patrocinatorum eis et preces populo se commendaturum (518) recipiat.

Verba v. 443 sq. καὶ χρημάτων μὲν ἐκ δόμων πορθουμένων cett. corrupta nemo adhuc sanavit. Attamen quae Herm. scripsit facilem probabilemque sententiam praebent ceterisque, quae tentata sunt, praeferenda.

455 sq. Chor. πολλῶν ἄκουσον τέρματ' αἰδοίων λόγων.

Rex: ἤκουσα καὶ λέγοις ἄν, οὐ με φεύξεται.

Weckl. „Ich habe schon gehört und will weiter hören.“ Nonne potius secundum usum a Krügero, Ausf. Gramm. I. 53. 6. A. 3, notatum haec intellegenda? „Die eben vorgehende Handlung kann man im Moment ihrer Bezeichnung als schon geschehen vorstellen: ἤσθην etc.“

467 ξυνήκας· ὀμμάτων γὰρ σαφέστερον.

Ad nostram et communem rationem ὀμμάτων oculis proponere interpretaremur. Sed haec non Graecorum ratio. Hi ὄμμα et similia saepius de eo, cuius ope videmus, de luce dicunt, ut recte (v Lex. Dindorf.) ὀμματόω illustrare translatum sit. Weckl. apte comparat ἐξομματούω Prom. 49. Conferas etiam βλέφαρον ap. Soph. Ant. 104 de sole. Plura invenies ap. Schulzium de imaginibus Aeschylī p. 13.

v. 494 πολισσούχων θεῶν βωμοὺς προνάους καὶ . . . ἔδρας per amplificationem dictum. Nam sedes arae intelleguntur. Cf. infra 501 βωμοὺς ἀστυκούς, θεῶν ἔδρας.

507 χειρὶ καὶ λόγοις σέθεν. Haec codicis scriptura. Weckl. Valckenarii conjecturam χειρὶα recepit. Sed illud aptam sententiam praebet: nutu et (voce tua).

534 νέωσον εὐφρον' αἶνον. „Erneuere in deinem Gedächtnis die uns freundliche Kunde, der du einst Jo in Liebe berührtest“ Weckl. Haec contorta. Melius Droysen: „den Ruhm der einst'gen Gnade.“ εὐφρων αἶνος similiter dictum ac δικαίως λόγοις v. 168, et δίκαια κράτη v. 437.

536 ἔφαπτορ Ἴοῦς.

δίας τοι γένος εὐχομεθ' εἶναι.

δὲ ἄς, quod Porson proposuit, aptissime se habet nec ulla omnino mutatio est, ut non intellegam, qui prae eo alia quibusdam (Butlero, Weckleinio) placuerint.

544. διχῆ δ' ἀντίπορον γαίαν ἐν αἴσῃ διατέμνουσα πόρον κυματῖαν ὀρίζει. Haec obscurius dicta nec a Droyseno: „sie gab der Schickung gemäß zweimal zum jenseitigen Strand flüchtend (!) den Flutturen des Meeres Namen“ nec a Krusio: „das jenseitige Land teilt sie dem Schicksal gemäß“ γὰν διατέμνουσα conjungente, quasi unquam fuisset, ut Asia et Europa circa illa loca inter se continerentur, perspecta, dum recte construas in hunc modum: Jo fretum, fluctibus alte exurgens, ex fato traiciens terram exadversus sitam (singularis reciprocam habet vim) — Europam quidem et Asiam — utrimque definit (γαίαν ὀρίζει), probabilem sententiam efficiunt. Si enim fretum transnare

*) quae quidem Weckl. aliter ac ceteri argutiusque explicat: Oder ich irre sehr ab (täusche mich) in der Natur dieses Streitens.

non ausa esset, litus utriusque terrae terminus mansisset. Nunc mare contiguum ingrediens cum utraque terra conjungit, utriusque terrae partem communem i. e. terminum efficit. Haec fere etiam Weckleinium voluisse sentio his verbis commode explicantem: Sie grenzte gegeneinander die gegenüberliegenden Länder ab, indem sie nach der Bestimmung des Schicksals den wogenden Sund durchschwamm, d. i. sie schwamm über den Bosporus, welcher die Grenze von Europa und Asien bildet, nisi quod poetae verbis magis responderet: welchen sie dadurch zur Grenze machte.

549 sq. περᾶ δὲ Τεύθραντος ἄστου Μυσῶν
 Λύδια τε γύαλα
 καὶ δι' ὄρων Κιλικίων
 Παμφύλων τε διορνημένα
 τὰν ποταμοὺς ἀενάους
 καὶ βαθύπλουτον χθόνα καὶ
 τᾶς Ἀφροδίτης πολύπυρον αἶαν.

Verbum deest, quod ex superiore περᾶ frustra repetas. Lego:

καὶ δι' ὄρων Κιλικίων
 Παμφύλων τε διορνημένα
 πὰρ ποταμοὺς ἀενάους
 τὰν βαθύπλουτον χθόνην ὄρᾳ.
 τᾶς Ἀφροδίτας πολύπυρον αἶαν.

Ciliciae Pamphyliaeque montes, fluminum sequens cursus, pervolans terram ditissimam (profundis et inexhaustis divitiis praestantem), tritico copiosissimam, Veneris sacram adspicit. Qua re Krusii et Oberdiekii dubitatio, quamnam terram βαθύπλουτον poeta diceret, nescire se fatentium tollitur. Est quidem eadem cum terra Veneris sacra. Hanc autem Phoeniciam sentiri scholiasta jam vidit.

v. 575 sq. Ζεὺς αἰῶνος κρέων ἀπαύστου

βία δ' ἀπημάντῳ σθένει.

Lacunam Hermann, quem plerique sequuntur, explevit, Ζεὺς in alterum versum rejecto, scribens:

δι' αἰῶνος κρέων ἀπαύστου
 πράκτωρ τοῦδ' ἐφάνη Ζεὺς,
 δῦα δ' ἀπημάντῳ σθένει . . .
 παύεται

Non placet; nam Ζεὺς, quo nomine respondetur ad superiorem interrogationem τίς ἦν ὁ θεὸς ἄλλος; in quo summa vis et contentio est, primum locum tenere debet, nec apte animus interrogatione attentus diutius suspensus tenetur. Quamobrem lacunam sic expleo:

Ζεὺς ἀλγῶν ποτ' ἔλυσεν. Porro:
 Διὸς δ' ἀπημάντῳ σθένει . . .
 παύεται

αἰῶνος ἀπαύστου (κρέων: Juppiter rex aevi nullis finibus circumscripti) est genet. qualitatis, cujus usus, ut non frequens apud Graecos, ita hic illic a poeta adhibetur. V. K. W. Krüger. II. § 47. 8. A. 2., etiam sine attributo ibid. 5. A. 2. Cf. Weckl. ad Prometh. 900 (δυσπλάνοις Ἡρας ἀλατείαις πόνων).

v 590 τίς ἂν θεῶν ἐνδικωτέροις
 κεκλοίμαν εὐλόγως ἐπ' ἔργοις;
 — υ υ πατήρ φυτουργὸς αὐτόχειρ ἄναξ.

Simplicissime Schwerdt supplet: ἔστι δὲ, nisi quod, ut ad explicandum aptius, malim ἔστι γε.

599 πάρεσι δι' ἔργον ὡς ἔπος
σπεῦσαι τι τῶν βούλιος φέρει φρήν.

βούλιος Aurati emendatio ab omnibus accepta pro δούλιος. Sed cetera etiam laborant, quia probabilem constructionem non admittunt. Nam quis ferat infinitivum illum finalem (Kruse: deinem Worte folgt die Tat und setzt in's Werk seines Herzens Ratschluß) in hunc modum: Factum adest, ut vox (emissa), ad propere aliquid eorum, quae mens deliberans fert, efficiendum? Sed Weckleinii emendatio suspectum vocabulum σπεῦσαι in στεῦται mutantis mihi minime arridet. Vult quidem hoc valere: zu erkennen gibt (als gewollt). Sed στεῦται vocabulum rei speciem veritati opponit significans: dicis causa et per simulationem vel etiam temere aliquid edere, promittere atque accedit ad nostrum: sich stellen, nec facile nisi cum infinitivo aut participio sive posito sive suppleto adhibetur. Ego φρεῦται tentavi. φρεῦμαι (φρέομαι) saepius apud Aeschylum (cf. supra 111) invenitur idemque est quod crepare (ab eadem radice qua φρός), „ertönen lassen“, ut sententia sit, ubi vox ejus crepat i. e. profert, declarat, aliquid eorum, quae mens volvit (molitur). Potest ἔπος etiam accusativus objecto τι appositus et Juppiter subjectum haberi, quod dubito an praeferam: ubi primum Juppiter verbum effingit, reddit, proprie: sonare facit, als Wort erschallen läßt. Nam etsi φρέομαι potissimum in luctu de commiseratione usurpatur lamentarique sonat, hoc non necessario fieri et etymologia et exemplis, velut Choeph. 970 τύχα εὐπρόσωπος φοιτᾷ ἰδεῖν φρευμένους „μέτοικοι πεσοῦνται πάλιν“: hilari vultu fortuna adventat, ut cantantes nos sentiat: ruent denuo inquilini, probatur.

601. Si cum Hermanno interpungimus: θαρσεῖτε, παῖδες· εὐ τὰ τῶν ἐγχωρίων. nihil verba habent contorti: Confidite, filiae, bene se habent civium consilia; quantum etiam, ut alii volunt, θαρσεῖτε τὰ τῶν ἐγχωρίων: securae este de consiliis civium construi potest. Sed insolentius quod sequitur mihi dictum videtur: δήμου δέδοκται παντελῆ ψηφίσματα. δήμου genitivum, ut facilius evadat structura, possis in δήμῳ dativum mutare. Sed hoc non ita multum valet. Magis notabile figurae etymologicae hoc exemplum, quod ab aliis aliquantulum differt, non quod proprio verbo: ἐψηφίσται aliud idem significans substitutum est, quae res est pervulgata, sed quia δέδοκται (idem quod ἔδοξεν), verbum impersonale, cum substantivo subjecti loco posito constructum est. Minus offenderem, si jam δόγματα ἔδοξεν vel tale quid legissem, quod non memini. Credas originalem verbi sententiam τοῦ δέχεσθαι (si quidem δοκέω idem valet quod ὑπολαμβάνω) non plane extinctam, sed obscure animo loquentis inhaesisse.

Hermann, quem Weil sequitur, lacunam inter hos versus esse suspicatus est, ratione non addita.

623. δημηγόρους δι' ἄκουσεν εὐπειθεῖς στροφᾶς
δήμος Πελασγῶν.

εὐπειθεῖς Blomfield in εὐπιθεῖς mutavit. Mihi εὐπιθής rectius videtur, ut jam Bothe scripsit. Nam si εὐπιθεῖς scribitur, notio oboediendi in verbo ἀκούειν inest, quod genitivum postulare videtur.

v. 630—709. Illustre secundum stasimum, quod in Argivorum salute a deis expetenda versatur,* post alios, (singulis quidem commentationibus H. Keck et Th. Bergk), qui de eo uberius disputaverunt, Wecklein in universum praeclare explicavit, subtiliter sententiarum ordinem persequens. Quem ut ipse referrem et percenserem haec potissimum fuit causa, quia aliter interdum de scripturae integritate judicari nequit. Prima strophā deorum gratia imploratur ad urbis salutem tuendam,** in primis incendia, ne intreat, ab ea propulsanda. Quod ejus summam in eo verti Wecklein

*) Confer cum eo Eumenidum (v. 916—987) commum simillimum in Athenarum laudem conditum.

***) hoc esse argumentum item Keck recte judicavit.

censet, ut belli periculum chorus ab Argivis deprecetur, hoc quidem mihi non probatur. Bellum enim video etiam secunda stropha attingi; μηδ' Ἀφροδίτας εὐνάτωρ βροτολογός Ἄρης κέρσειεν ἄωτον; prima autem stropha Martem non per se et suo nomine memorari, sed quia incendiorum auctor esse solet (μήποτε πυρίφατον τὴν Πελασγίαν πόλιν κτίσαι τὸν μάχλον Ἄρη). Ab urbe poëta ad populum progreditur atque secunda et stropha et antistropha ut populus numero augeatur expetit, stropha negativam, quam dicimus, rationem amplexus, ne aut fame aut domestico externove bello imminuatur precans, antistropha, recta procedens via, ut ad senectutem longinqua vita cives perveniant, ut uber proles eis oriatur, inprimis ut principum familiae subole propagentur orans. Hanc sententiam etiam tertia stropha, ad negativam regressus viam, persequitur, morbos perniciose deprecans. Insequenti antistropha ad externa bona transit: frugum pecorisque ubertatem omniumque rerum copiam (τὸ πᾶν δ' ἔκ δαυμόνων λάβοιεν) exoptans; extrema stropha moralia bona, in quibus concordia omnisque salus consistat, ut hospites, dei, parentes pie colantur petit.

His praepositis jam ad singula venire licet.

v. 659 Schütziö auctore pro λοιμός Weckl. recte λιμός scripsit. Nam de pestilentia ceterisque morbis postea, tertia quidem stropha, agitur nec admittendum bis poëtam idem dixisse. Fames autem in gravissimis causis numeri imminuendi fuit, non quod multis ea mors inferretur, id quod cogitari non potest, sed quia ex terra demigrandi aliaque loca petendi multis causam attulit. Quae cum tantum apud veteres ad terras exhauriendas, ad res sedesque mutandas valuerit, quis eam praetermisisset poëtam sibi persuadeat?

669 καὶ γεραροῖσι πρεσβυτοδόχοι*) γεμόντων θυμέλαι φλεόντων. Sequuntur: τὼς πόλις εὐ νέμοιτο. γεραρός senex, sicut Agam. 722. Pro φλεόντων τὼς Burges φλεγόντων θ' ὥς, quod mihi magis placet quam προβόλοις loco verbi γεμόντων ab Hermanno insertum. Nam ita preces ad senatus tantum perpetuitatem vertuntur, cum ego (cf. supra summarium meum) omnino civibus diurnitatem vitae implorari censeam. Nec obstat quod sequitur: ὡς πόλις εὐ νέμοιτο. Conf. Cicer. Cat. Maj. § 67: Pauci veniunt ad senectutem; quod ni ita accideret, melius et prudentius viveretur. Mens enim et ratio et consilium in senibus est; qui si nulli fuissent, nullae omnino civitates fuissent. Quod ad optativum νέμοιτο attinet, haud pauca inveniuntur exempla optativi post praesens positi, ut eventus incertus declaretur. Cf. Aristoph. Ran. 24 τοῦτον δ' ἄγω, ἵνα μὴ ἄχθος φέροι. Av. 1523 ἐπιστρατεύσειν φάσ' ἄνω τῷ Δεῖ, εἰ μὴ παρέξει τ' ἀμπόρι' ἀνεωγμένα, ἵν' εἰσάγοιτο. Ad utrumque locum v. Kock.; Vesp. 110 ἵν' ἔχοι δικάζειν, αἰγιαλὸν ἔνδον τρέφει. Plat. Apol. 22. A. δεῖ ὅμιν τὴν ἐμὴν πλάνην ἐπιδειξαι, ἵνα μοι ἐλεγχοῦς ἢ μαντεία γένοιτο. Hipp. Min. 365. B. Rep. III. 403. B., 410. C. Xen. Cyr. I. 6. 34; III. I. 11.; Dem. Ol. III. 34. K. W. Krüger. 54. 8. A. 3.

674 Τίκτησθαι δ' ἐφόρους male Erfurdt, sententiarum serie minime perspecta, in δὲ φόρους mutavit. V. summarium praepositum.

680 δαΐζων non dilacerans, dividens, sed, ut saepe, interimens. Cf. Ag. 207, inprimisque apud Homerum.

Acute Weckl. perspexit Ἄρη hic 682 (ἄχορον, ἀκίδαριν, δαυρογόνον Ἄρη ἐξοπλίζων) non bellipotentem illum Martem esse, sed perniciose cujuscunque auctorem, ut apud Sophoclem O. T. 190. Cf. Aj. 254; 706 (Schneidew. ad hos locos), Aeschyl. Ch. 161. Agnoscitur cohaerentia cum ἀρή (ἀρὴν ἐτάροισιν ἀμύων) Il. XVI. 512. XVIII. 100 (ἀρῆς ἀλκτῆρα).

683 ἐξοπλίζων. Etsi facile Weckleinio assentior hoc vocabulum propter Martem adhibitum esse, tamen non plane expeditum est. Exspectes: „secum ducens“, „comitatum“, non „armans“ aut, si in hanc partem accipias, „in arma cogens“. Ceterum frequentatum est apud Aesch. hoc vocabulum (supra 97, infra 702).

*) de vocabulo cf. Todt. p. 35, qui tamen πρεσβυδοχοί scripsit.

686 De Apolline Lyceo bene Weckl. disputavit. Conf. etiam de eo Preller. Gr. Myth. I. p. 209.

707. Ad praeceptum deos, hospites, parentes pietate prosequendi cf. Eum. 270:

ἔψει δὲ κ' εἴ τις ἄλλος ἤλιτεν βροτῶν
ἢ θεὸν ἢ ξένον τιν' ἀσεβῶν ἢ τοκέας φίλους
ἔχοντι' ἕκαστον τῆς δίκης ἐπάξια.

et 545 πρὸς τὰδε τις τοκέων σέβας εὖ προτίων
καὶ ξενοτίμους ἐπιστροφὰς δωμάτων
αἰδόμενός τις ἔστω.

Ad v. 706 δαφνηφόροισι βουθύτοισι τιμαῖς cf. Dettw. p. 12. „Ehrenbezeugungen, die im Tragen von Lorbeerkränzen und Opfern von Stieren bestehen.“

709 μεγιστοτίμου. De vocabulo cf. Todt. p. 19.

716 πρῶρα πρόσθεν ὄμμασι βλέπουσ' ὁδόν. V. Tuch de figurata elocutione Aeschylī p. 15, Schulze de imaginibus Aeschylī p. 13.

734—35 πάτερ, φοβοῦμαι, νῆες ὡς ὠκύπτεροι
ἤκουσι, μήκος δ' οὐδὲν ἐν μέσῳ χρόνου.

Weckl. emendavit ἤξουσι. Sed nonne recta evadat sententia haec: Pater, paveo, quoniam celeriter advenerunt naves nullo interjecto spatio? Nam pro celeritate adventus timere eas consentaneum erat, ne non minus celeriter appellerent seque raperent. Hoc idem, quod videam, Weil vult.

755 οὐ μὴ τριαίνας τάδε καὶ θεῶν σέβη
δείσαντες ἡμῶν χεῖρ' ἀπόσχονται, πάτερ.

Nauck στέφη pro σέβη conjecit, quod Weckl. recepit, Conington, Petri: ἔδη. Ego malle βρέτη. Cf. 430 ἀπὸ βρετέων βία δίκας ἀγομέναν; 463 νέοις πίναξι βρέτεια κοσμηῆσαι τάδε. Sed haesito an σέβη retinendum sit. Possit enim σέβη θεῶν dictum esse pro σεμνοὶ θεοὶ atque hi imagines intellegi. Cf. Ch. 400 κλύτε δὲ Γᾶ χθονίων τε τιμαί et quae de abstractis ad ἐφαψιν versu 46 (sed vide v. 18) dixi.

v. 763. Chor. ὡς καὶ ματαίων ἀνοσίων τε κνωδάλων
ἔχοντες ὀργὰς χρῆ φυλάσσεσθαι κράτος.

Weckl. ἀνακλόουθον esse orationem existimat, cum τάχα ἂν κρατήσειαν ποῦτα in animo habuerit. Non video qua re hic, cum nihil sit quod loquentem conturbet, ἀνακλόουθον excusetur. Plerique cum Turneae ἔχοντας scribunt, quod accusativi absoluti loco positum Wk. intellegit. Ego non hunc accusativum, sed simplicem objecti statuo a φυλάσσεσθαι pendentem, ita ut pronomini αὐτούς, quod supplendum, post κράτος substituatur, vim ac potentiam eorum, secundum figuram καθ' ἕλον κ. κ. μέρος. Qua re cum facile orationis asperitas vitetur, mihi haec emendatio acceptissima est.

v. 776 ἐνδικον σέβας. De abstracti pro concreto usu cf. quae supra v. 755 et copiosius ad ἐφαψιν v. 46, sed nota ad v. 18 inclusa, disputavi.

v. 781 τὸ πᾶν δ' ἄφαντος ἀμπετῆς αἰόλος (sic Weckl. pro corrupto ἀμπετήσαις δόσως)
κόνις ἄτερθε πτερύγων ὀροίμαν (libri manuscripti ὀλοίμαν).

De imagine conf. Schulze (Halberstadt 1854) p. 5 et Rappold (Klagenfurt 1878) III. T. p. 42. Sententia universa est perspicua, singula verba dubia. Ne constat mihi quidem, num ὀροίμαν, a Dindorfio propositum, etsi arripet, necessario sit scribendum. Nam τὸ πᾶν strictius cum ὀλοίμαν quam cum ὀροίμαν conjungi videtur: evolans tanquam mobilis pulvis, e conspectu ablati, funditus inteream sive ad nihilum redigar. Contra illud: tanquam pulvis evolans eo usque efferar, ut plane ex conspectu abeam.

v. 785. Ad κελαινόχρως καρδία cf. praeter ea, quae Weckl. attulit, etiam Choeph. 414 σπλάγγχα δέ μου κελαινοῦται et Schulze p. 12, de formatione vocabuli Todt. p. 20.

v. 793 πόθεν δέ μοι γένοιτ' ἄν αἰθέρος θρόνος
πρὸς ὃν νέφη δ' ὑδρηλά γίγνεται χιών;

Leni mutatione aut in νεφῶν ὑδρηλά, ut Enger, Schwerdt, Kruse scribunt, aut in κύφελ' ὑδρηλά, ut Dind. proposuit, tolerabilis, si non optima, sententia effici potest: Unde mihi eveniat aetheris sedes, quo nebulae aquosae in nivem concretæ perveniunt sive: quo cum nebulae venerunt, in nivem concresecunt? Nam pervenire γίγνεσθαι saepe valere quis nescit? Ex Krusii poëtica translatione:

Wo bietet hoch in Himmelshöh' ein Thron sich mir,
An dem der Wolke feuchter Tau zu Schnee gerinnt,

parum intellegas, num grammaticam rationem recte perspexerit. Nam verbis eam non expressit neque in adnotationibus quicquam attulit. Weil autem ut mendum constructionis, si γίγνεσθαι, quod solet, „fieri“ significaret, tolleretur ἀμφ' ὃν pro πρὸς ὃν arbitrarie scripsit. Weckleinii scriptura:

πρὸς ὃν κύφελ' ὑδρηλά πήγνυται χιών,
ex Dindorfii et Burgesii mutationibus conflata, evidentia caret.

795 ἀπρόσδεικτος (πέτρα) Weckl. bene: „weil dessen Gipfel in die Wolken reichen“; perperam Todt p. 28: rupes tantæ altitudinis, ut cacumen digitis monstrari nequeat.

De οἰόφρων cf. Tuch p. 17, Todt p. 21. Eundem v. ad κρεμάς, γυπιάς p. 11.

806 τίν' ἀμφ' αὐτὰς ἔτι πόρον
τέμνω γάμου λυτήρα;

Lectionem ἀμφ' αὐτὰς jam vetus glossa probavit: περι ἑμαυτῆς interpretando. Omnia hujus usus vel abusus*) apud Aeschylum exempla Ullmann (Proprietates sermonis Aeschylei, Donaueschingen 1890, pars II p. 14) contulit eisque adjecit cetera ex fabulis scaenicis petita. Eadem invenias apud Dyroff. (Geschichte des Pronom. reflex. Würzburg 1892), qui universas Graecorum litteras in hanc partem complexus etiam solutæ orationis auctores perlustravit. In ipso igitur genere dicendi diu notissimo (cf. etiam K. W. Krüger I. 51. 2. A. 15) nemo editorum offendisse potest. Sed numerorum ratio (trochaicus est versus) obstat, qua ducti alii alia, plerique ἀμφυγάν (Bamberg. Herm., Paley, Kruse, Weil) scripserunt. Quos sequitur Weckl.: „ἢ τίν' ἀμφυγᾶς πόρον“. Ad sententiam bene. In qua, cum verba pro certo constitui non possint, acquiescendum. Olim quidem glossæ testimonio et auctoritate**) motus, ut numerus conveniret, ἀμφ' ἑαυτᾶς substitueram, versum respondentem 797 paulum mutatum legens: πρὶν ἢ δαίκτορος βίβλ., sed a Dyroffio (cf. etiam Rappold p. 43, Ellendt lexic. Soph. ad αὐτοῦ) doctus ante Menandrum et Philemonem hanc longiorem formam abusive pro prima et secunda positam a poësi abesse (nam in soluta oratione, velut apud Platonem, Xenoph., alios, non rara), hoc periculo destituti, praesertim cum etiam sententia languida videretur.

v. 808 ἴν' ἔξου δ' ὀμφᾶν οὐράνια
μέλη λίτανα θεοῖσι καὶ
τέλεα δέ μοι πῶς πελόμενά μοι
λύσιμα μάχιμα δ' ἔπιθε, πάτερ

aperte corrupta. His confer verba antistrophæ:

γένος γὰρ Αἰγύπτιον ὕβριν
δύσφορον ἀρσενογενές,
μετά με δρόμοισι δίομενοι
φυγάδα μάταισι πολυθρόοις.

*) quem Rappold negat omnibus locis aut. cum spiritu leni scribens (Das Reflexivpronomen bei Aeschylus etc., Klagenfurt 1873, p. 41 sq.).

**) qua eadem inductus Oberdick ἀμφί μου conjecerat, debebat ἀμφ' ἑμοῦ. Cf. supra ad v. 116.

Sentio equidem οὐράνιος attributum melius ad ὀμφάν quam ad μέλη accommodari, per se et quia μέλη iam λιτανά attrib. habet, deinde μοι πῶς vitio laborare, quorum verborum explicatio nulla satisfacit (Wk. „Bitten, die aber in Erfüllung gehen erlösend von Kämpfen — wie?“). Quamobrem M. Schmidtii emendationem eorum, μόγων scribentis, libenter accepi totumque locum in hanc formam redegi:

ἴυζε δ' ὀμφάν οὐρανίαν,
μέλη λιτανά θεοῖς ἴει
τέλεα, μόγων πελόμενά μοι
λύσιμα.

τέλεα ‚zum Ziele dringend‘ Kruse. Potest etiam accipi per anticipationem: Erfüllung bringende, wirksame, quod insequentibus uberius declaratur. In correpta: syllaba verbi ἴημι ne offendas, si quidem haec non solum apud Homerum usitata, sed etiam apud tragicos poetas saepius invenitur (Aesch. Sept. 493 Τυφῶν' ἰέντα πυρπύρον διὰ στόμα, v. Dind. lex.). Antistrophae primum versum partim cum Hermanno scribo: γένος γάρ Αἰγύπτειον ὕβριν, alterum, hoc exemplo in codice scriptum: δύσφορον ἀρσενογενές, vocabulum excidisse putans:

δύσφορον ὄλον ἀρσενογενές (dimeter iambicus).

Ne insequentia quidem sana videntur: μετά με δρόμοισι διόμενοι φυγάδα μάταισι πολυθρόοις. Nam quid μάταισι πολυθρόοις sibi vult? μάταισι a scholiasta: ζητήσεσι redditum. Fortasse recte. Sed adjectivum ad hoc non quadrat. Suspicio πολυγόοις: multum deploratis vel deplorandis. Cf. de formatione Todt. p. 25. An hoc idem valere potest πολυθρόοις? Sane θρέομαι (θρεῦμαι), crepare significans, saepissime in hanc lamentandi vim abit. Nisi scholii auctoritas obstaret, etiam μάταισι mutarem scribens: μετά με δρόμοισι διόμενοι φυγάδα μάταιοι (insolentes) πολυγόοις sive eadem significatione πολυθρόοις.

Quae tertium hoc stasimum proxime sequuntur desperate corrupta sunt. Haec codice praebentur:

ὀ ὀ ὀ ἄ ἄ ἄ
ὄδε μάρπτις
νάτος
γάτος
τῶν πρόμαρπτι κάμνοις.
ἰόφ
ἴμ
αῦθι κάκκας
νυ
δυῖαν βοᾶν ἀμφαίνω
ὄρω τάδε φροῖμα πράξαν πόνων
βιαίων ἐμῶν
ἠέ, ἠέ.
βαῖνε φυγᾶ πρὸς ἀλκάν·
βλοσυρόφρονα χλιδᾶ
δύσφορα ναὶ κ' ἂν γᾶ.
γαῖ ἀναξ, προτάσσου.

Olim cum aliis strophice haec digerenda ratus ex aliorum meisque conjecturis confusa sic scripsi:

Stropha: ὄρα, ὄρα. dipodia iamb.

ὀ μάρπτις ὄδε νάτος γάτος. duo dochmii.

ἠέ, ἠέ. dip. troch.

τῶν πρὸ σύ, μάρπτι, κάμνοις. sive dochmius hypercatal., cf. G. Herm. elem. metr. p. 254, sive primus pherecrateus.

ἰώ. ὄμι' αὐθι: βλέπει: | κάββασιν οὐλίων. | duo dochmii, praemisso iambo
vel spondeo.

δαῖτον βόαμα φαίνω. dimeter troch.

Antistr. ὄρω, ὄρω

τὰ φροίμια πόνων βιαιῶν ἐμῶν.

ἦέ, ἦέ.

βαῖνε φυγᾶ πρὸς ἀλκάν.

ἰώ. βλοσυρόφρονα χλιδᾶ | δύσφορα τὰδ' ἐνὶ γᾶ.

δαΐας, ἀναξ, προτάσσου.

Sententia satis clara:

Adspice, adspice.

Raptor iste ex nave in terram descendit.

Heu, heu.

Priusquam illa (eveniant, ut me captivam abducas, cf. schol.), pereas
(proprie: labores).

Oh. Oculi mei illic perditorum escensionem vident.

Flebilem clamorem edo.

Adspicio, adspicio

(primitias) initia laborum per vim mihi imponendorum (imminentium).

heu, heu.

Confuge ad arae praesidium.

Oh. Feroces animi istorum exuberant (se efferunt) jam non ferendi, ecce, in
terra.

Miserae mihi opem fer, domine.

Sed postquam Weckleinii de canticorum apud Aeschylum technologia et chorica
pronuntiatione (Technik und Vortrag der Chorgesänge des Aeschylus), annales phil.
class. XIII, supplementum, Lipsiae 1884, p. 211—238, commentationem, doctrina et
subtilitate insignem, cognovi, ab hac ratione non discedere non potui. Docet enim ille,
quibus locis singuli choreutae loquantur, eos responsione strophica carere. Itaque aliam
discriptionem commentatus sum, hanc quidem:

ὁ ὁ ὁ nautae

ἄ ἄ ἄ virgines

Porro solae virgines:

1. ὁ μάρπτις ἔδε νάτος γάϊος.

2. τῶν πρὸ μάρπτι κάμνοις.

3. ἰώ, ἰώ.

4. οἴμοι, οἴμοι.

5. αὐθις κάββασις οὐλίων.

6. δαῖταν βοᾶν ἀμφαίνω.

7. ὄρω τὰδε φροίμια πόνων βιαιῶν ἐμῶν.

8. ἦέ, ἦέ.

9. βαῖνε φυγᾶ πρὸς ἀλκάν

10. βλοσυρόφρονα χλιδᾶ. (Insolentia tumescit)

11. δύσφορα τὰν τε ναὶ τὰδε κἂν γαίᾳ (Intoleranda et quae in navi, ecce, parantur
et quae in terra fiunt).

12. ἀναξ προτάσσου.

Primus versus duo dochmii. 2. tripodía trochaica. 3. et 4. spondei. 5. glyconeus.
6. creticus cum dochmio (Herm. El. Metr. p. 267), sive hexapodia trochaica cum quattuor
syncopis. 7. dochmius iambo auctus (Herm. E. M. p. 255) et dochmius. 8. dip. troch.
9. primus pherecrateus. 10. dochmius. 11. duo dochmii. 12. dip. troch. cum anacrusi.

Ceterum confirmatur hac distributione Aeschylea numeri lex ultra duodecim choreutas nunquam excedentis. Cf. Weckl. l. l. p. 217.

836 σοῦσθ' ἐπὶ βᾶρην ὅπως ποδῶν.
οὐκοῦν οὐκοῦν τιμοὶ τιμοὶ καὶ σιγμοί.

Weckl. οὐκοῦν sq. in ὀκνεῖν τιμόν mutavit. Non probo. Nam cum virgines cunctentur imperio obtemperare, aptissime praeco, impatiens et indigne ferens, quid ex hac contumacia eventurum, quid mali sibi pariturae sint monet.

Summae difficultates nec omnino cum evidentia levandae post 848 existunt, quia etiam personarum distinctio in dubium venit.

Verba 858 sq. ἄγειος ἐγὼ βαθυχαῖος
βαθρείας βαθρείας γέρον,

quae verbis 849 sq. κελεύω βία μεθέσθαι ἴχαρ φρενὶ τ' ἄταν, recte a Weckleinio choro tributis, respondent, in hunc modum scribo:

ἄγειος ἔχω βαθυχαῖος
βρετέων,* γέρον, ἔδρας.

Relinquitur tamen numerorum discrepantia in secundo pede primi versus, cum longae ω strophici versus brevis syllaba ος respondeat, quam dissimilitudinem primo strophae vocabulo κελεύω mutando tollendam censui, cum illud explicandi causa alii vocabulo substitutum esse posset. Lego igitur:

Str. εἶσκε βίας σε μεθέσθαι
ἴχαρ,** φρενὸς ἄταν. (haec extrema secundum Weckl.)

(Poterat etiam scribi:

δοκεῖ σε βίαια μεθέσθαι,
ἴχαρ φρενὸς αἰσχροῦν.)

Ant. ἄγειος ἔχω βαθυχαῖος
βρετέων, γέρον, ἔδρας.

Vocabulum ἄγειος, quod plerique corruptum putarunt, bene se habet. Est enim idem quod extorris (ex terris), exsul (ex solo). „Extorris teneo simulacrorum sedes sive arae gradus, quamvis antiqua nobilitate.“

Olim κελεύω in strophā, βαθρείας in antistrophā (quod Todt, p. 11, idem statuit ac βάρθρον, gradus) retinens tentaveram:

Str. κελεύω βίας σε μεθέσθαι
ἴχαρ φρενὶ τ' ἄταν.

Ant. ἀχρεῖος, γέρον, βαθυχαῖος
ἔχω γὰρ βαθρείας. (ἀχρεῖος idem quod ἄπορος: quid me factam nesciens, inops, teneo quidem arae gradus.)

848. Verba αἴμονες ὡς ἐπάμιδα
ησυχουπιατάπιτα,

quibus respondent (861) σὺ δ' ἐν ναὶ να-
ῖ βάση τάχα
θέλεος ἀθέλεος, tres dochmii,

*) Aesch. in hoc vocabulo Jonicam flexionem secutus videtur esse, v. Ullmann, pars I. p. 28, quod tamen non ita constat, ut βρετέων scribi nequeat.

***) De ἴχαρ vocabulo v. Todt., de Aeschylō vocabulorum inventore, Halle 1855 p. 3.

desperata nec probabiliter adhuc emendata sunt. Ego quidem tentavi:

διαμόν σ' ἔζω
ἐπ' ἄμαλ'*) ἢ σ'έκου-
σίαν ἀπιτέα.

Haec sibi volunt: Cruentam te colloco in navi, aut tua sponte tibi abeundum i. e. nisi sponte abibis (ab ara).**)

864. Pro βία βία τε πολλῶ φροῦδα
βάται βαθυμτροκακὰ παθῶν
ὀλόμεναι παλάμας

non male Weckl.

βία βία φροῦδα βατέα βαθμίδων
ἀπάλαμα πρόκακα πρὶν παθεῖν.

Ego olim in altero tentaveram: παθεῖν πρὶν οὐλῖα παλάμας.

873 ἴυζε καὶ λάκαζε. De λακάζω v. Todt. p. 48.

875 ἴυζε καὶ βία πικρότερ' ἀχέων οἰζύος ὄνομ' ἔχων.

Scribo: ἴυζε καὶ βία πικρότερ' ἀηδόνοσ,

ut trimeter existat. Quae in libris accedunt: οἰζύος ὄνομ' ἔχων nihil sunt nisi glossa corrupta ad insequentia οἰοῖ, οἰοῖ, quibus nescio quis doctrinam prae se ferens adjecerat: οἰζύος ὄνομα ἔνθεν.

877. οἰοῖ, οἰοῖ
λύμασις ὑπρογασυλάσχοι

Legere aut: οἰοῖ, οἰοῖ λύμασις ὡς ὑπὸ γᾶς ὑλάσχοις.***) „Vae contumeliae mihi illatae. Sic sub terra gannias“. Optat quidem, ut quomodo nunc per insolentiam, sic dolore ex cruciatibus suscepto in inferorum sede ganniat (Si ὡς scribatur, „utinam gannias“ sonet). Sed melius fortasse, etsi a tradita scriptura remotius:

οἰοῖ, οἰοῖ,
λύμασις σᾶς πρό με γᾶ κατάσχοι.

Priusquam contumeliam tuam (a te) perpetiar, terra me hauriat.

915 καὶ πόλλ' ἁμαρτῶν οὐδὲν ὄρθωσας φρενί.

Weckl. haec verba non explicavit. Attamen in tautologiam evadere videntur, si vertimus: Cum multa peccaveris, nihil recte fecisti. Et quo φρενί referendum? Ad utrumque membrum, ut ante ἁμαρτῶν locum habeat (sed non mente solum peccaverat), an ad ὄρθωσας et qua sententia? Necessae est ὄρθωσας plus quam contrarium τῷ ἁμαρτάνειν esse. Potest esse, quod vulgo ἐπανορθῶν, sanare, sarcire „wieder gut machen“. Sed nec causa corrigendi nec intervallum inter injurias praeconis et regis adventum fuerat, ut huic verbo locus sit. Potest esse, quod in pedestri oratione κατορθῶν, quod recte sive prospero eventu rem gerere significat. Hoc quidem gravem et perspicuam sententiam praebeat: Cum multa violenter praveque feceris, tamen nihil calliditate tua effecisti, consecutus es. Sic Droysen vertit: Trotz aller Frechheit richtet doch nichts aus dein Witz. Sed ne hoc quidem mihi probatur. Nam indignissime ferens ipsam injuriam praeconis, in qua ipso praesente perseverabat, non apte rex eum irridere poterat propter vanitatem ejus conatus, velut, si quid profecisset, hoc laudi ei habendum esset. Ego potius ὄρθωσας in ὄρθώσεις mutandum censeo. Rex graviter ferens,

*) De ἄμαλα v. Todt. p. 3.

**) Olim tentaveram: αἰμόν' ἐπ' ἄμαλα δὴ σ' | ἴσω δουπίαν. | ἀπιτέα σ', ἀπιτέα: cruentam in navem te coniciam cum strepitu: abeundum tibi, abeundum.

***) Miror quod hoc verbum Todtium in eis, quae p. 48 contulit, praeteriit.

quod tanta insolentia grassatus est, quaerit cum admiratione, nonne ipsius, regis, verecundia permotus ne nunc quidem ad meliorem frugem rediturus nec sana mente recepta (φρενί) correcturus sit, quae male fecerat.

940 ταύτας δ' ἐκούσας μὲν κατ' εὖνοιαν φρενῶν
ἄγοις ἄν, εἴπερ εὖσεβῆς πίθοι λόγος.

Kruse: Die Mädchen magst du nehmen, wenn dein freundlich Wort
Sie dir gewinnt und eigner Wunsch des Herzens treibt.

Parum accurate. Melius Droysen:

Mit ihres Herzens Wunsch und Willen magst du die
heimführen, falls dein ehrerbietig Wort es kann.

Sed ne hic quidem rem acu tetigit. Nam εὖσεβῆς non ad puellas pertinet, sed ad deos, ut recte Weckl. vidit: εὖσεβῆς kann sich nur auf die Forderung beziehen, daß die Heiligkeit des Götteraltars nicht verletzt werde, wie es der Herold vorher getan hat. Stadtmüller conjecit εὐμενῆς, quod Krusii translationi responderet.

942 τοιάδε δημόπρακτος ἐκ πόλεως μία
ψῆφος κέκρανται, μήποτ' ἐκδοῦναι βία
στόλον γυναικῶν.

δημόπρακτος: Dind. „a populo factus“. Weckl. „ein von der Gemeinde gefaßter Beschluß“. Sed dubito, cum nec ψῆφον nec ψήφισμα πράττειν dicatur. Ego πράσσειν aut agere (verhandeln) aut impetrare, obtinere intellego. Decretum in populo agitatum vel a populo impetratum. Haec sententia melius etiam procedit, si Todtii speciosae conjecturae ἐκ γνώμης μᾶς scribentis accedimus.

950 Cod. M. ἴσθι μὲν τάδ' ἤδη πόλεμον ἐρίσθε (corr. ἐρεῖσθε) νέον, quae a Cobeto in εἰσιγμεν ἤδη πόλεμον ἀρεῖσθα νέον mutata Weckl. recepit. Propius ad codicis lectionem accedunt: εἴ ἴστιν τάδ', ἢ δεῖ — ἀρεσθαι, in quae ipse conjectura incideram, postea ab Anonymo (v. Weckl. ed. crit.) partim praecepta vidi. τάδε referendum ad (v. 943) ψῆφος κέκρανται μήποτ' ἐκδοῦναι βία.

958 δεδωμάτωμα οὐδ' ἐγὼ σμικρᾶ χειρί aut non parvo sumptu, proprie parca manu, ut Weckl., Sophoclis ἀφνεωτέραις χειρσὶ laudans, aut non exiguo numero, gregi. Nam χεῖρ, ut manus, saepius de caterva usurpatum. δεδωμάτωμα: habitaculis instructus sum. De multis conclavibus unius regiae intellego, in qua multorum satellitum habitationi consultum erat. Quod attinet ad δώματα δῆμα, v. 957, praeter ea, quae Weckl. affert, etiam de λέσχα cogitari potest. Exemplum quidem hospitii publice instituti habemus apud Thucydidem, III. 68 memorantem, post Plataeas deletas Lacedaemonios ex ruderibus dirutae urbis prope Junonis templum publicum deversorium aedificasse: καταγωγὸν κύκλω οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν ἠκοδόμησαν κλῖνας κατασκευάσαντες cett.

961 πάρεστιν οἰκεῖν καὶ μονορρυθμούς δόμους. Difficillimi vocabuli μονόρρυθμος apud nullum editorem explicationem repperi, solum apud Todtium in commentatione de Aeschylō vocabulorum inventore p. 19 dicentem: unum habentes ordinem i. e. dominum. Posterius non probo, at recte ordinem. Nam ρυθμός est temporum ordo. Hic voc. ad hominum ordinem translatus. Talis quidem regia non erat, in qua vario generi hominum, famulis, satellitibus, aliis domicilia parata erant. Etiam ad structuram vocabulum haud scio an accommodari possit; nam illa aedificia, multis variisque comparata, similia fuisse cogito Priami regiae, II. VI. 242 sq. descriptae, quae tribus habitatorum ordinibus, regi conjugique, filiis, filiabus destinata, ipsius regis domum, quinquaginta conclavia filiorum, duodecim filiarum complectebatur, quae quidem conclavia laterum vel alarum modo principali domo, in medio sitae, adjuncta fuisse videntur, cum simplicis domus cubicula unam lineam regionemque sequerentur. Possis,

si quidem majoribus illis trimembribus aedificiis opposita est, eingliedrig, einreihig germanice eam reddere.

971. ζῶν τ' εὐκλεία καὶ ἀμηνίτω εὐφρων. Weckl. allata Schützii interpretatione: habitatio a qua procul absit invidia „wo wir wohnen müssen, wenn wir wohlwollend beurteilt werden wollen“. Haec ad eam rationem redeunt, quam supra ad v. 1 et 168 (cf. 437) Dettweilero auctore exposui, secundum quam adjectivum compositum in genetivi abstracti nominis locum succedit. Mihi quidem hic activa adjectivi vis simplicior propiorque videtur esse, ut τόπος εὐφρων intellegatur locus animum oblectans, exhilarans, quod idem cum animo acceptus, gefällig, willkommen.

975 ζῶν τ' εὐκλεία καὶ ἀμηνίτω βάζει λαῶν ἐν χώρῳ τάσσεσθε. Illud ζῶν τ' εὐκλεία καὶ ἀμηνίτω βάζει quemadmodum intellexerit, Wk. non aperuit. Droysen et Kruse, ille „Mit der Feier des Ruhms und dem Gruß des Gesangs für des Volkes Heil“, hic: „mit der Feier des Lieds und gewinnendem Wort, an der Heimat Bürger gerichtet“ verterunt. Huic rationi obstare puto, quod ad gratias Argivis agendas honoribusque eos prosequendos Danaus demum filias adhortatur (ὦ παῖδες, Ἀργείοισιν εὐχεσθαι χρεῶν et quae seq.), ut non apte ipsae hoc consilio praecepto ancillas excitare videantur. Quam ob causam passivam hic rationem sequor: cum bona fama et sine invidia civium. Cavere jubentur, ne in infamiam et iram civium neglecta muliebri verecundia incurrant. Similia pater supra ipsas filias (v. 194 sq. αἰδοῖα—ἔπη ἀμείβεσθαι πρέπει, potissimumque 197 φθογγῇ δ' ἐπέστω πρῶτα μὲν τὸ μὴ θρασύ, et 203 θρασυστομεῖν γὰρ οὐ πρέπει: τοὺς ἦσσανας) admonuerat et postea, 994 sq., repetit. Ac nescio fallarne arbitrans, si illud poeta voluisset, eum potius πρὸς εὐκλείαν καὶ ἀμηνίτον βάζειν quam ζῶν εὐκλεία dicturum fuisse.

989 τοιῶνδε τυγχάνοντας εὐπρυμνῇ φρενὸς
χάριν σέβεσθαι τιμωτέραν ἐμοῦ.

Weckl. τοιῶνδε δεῖ τυχόντας sq. scripsit, quam scripturam cur non admittam, infra ad v. 1019 exponam.

v. 991 sq. καὶ ταῦτα μὲν γράψεσθε πρὸς γεγραμμένοις
ἀγνώθ' ἔμυλον ὡς ἐλέγγεσθαι χρόνῳ.

Wk. mutavit in ἀγνῶς ἔμυλος ὡς ἐλέγγεται, ut mihi quidem videtur, sine idonea causa, si quidem hoc ἀνακόλουθον accusativi c. infin. post ὡς (vel ἕτι), confusione duarum constructionum ortum, frequentissime nec solum interjectis verbis, ut excusetur neglegentia, sed etiam continua structura admissum. Cf. Soph. O. C. 385 ἤδη γὰρ ἔσχες ἐλπιδ' ὡς ἐμοῦ θεοῦς ὦραν τιν' εἶξιν, v. Schneidewin., ad Aeschyl. Eumen. 798 revocantem: αὐτὸς ἦν ὁ μαρτυρῶν, ὡς ταῦτ' Ὀρέστην δρῶντα μὴ βλάβας ἔχειν. Ex Xenophonte exempla Büchschütz ad Hell. II. 2. 2 contulit. Cf. Krüger § 55. 4. A. 10.

997. ὦραν ἐχούσας τήνδ' ἐπιστρεπτὸν βροτοῖς.

Schol. τήν ἐπιστρέφουσας εἰς θεάν. Activam igitur adjectivi verbalis significationem statuit, quae etiam Choeph. 350 (ἐπιστρεπτὸν αἰὼ κτίσας πολύχωστον ἀν εἶχες τάφον) invenimus, quae in universum raro, tamen hic illic occurrit. V. Buttman. Ausführl. Sprachlehre § 102. A. 6, A. Matthiae § 220. 2. 2 a. E., K. W. Krüger § 41. 11. A. 26. Sed quomodo dativus construendus? Ex Weckleinii explicatione: „solche Jugendblüte, nach welcher sich die Menschen hinwenden, welche das Auge der Leute auf sich zieht“ pro certo judicari non potest. Ego ad ἐχούσας eum refero, prope ad παρεχούσας sensu accedens: pulchritudinem talem habentes hominibus sive praebentes, ostendentes, ut oculos eorum in se convertant. — Sed fortasse in ipso adjectivo verbali sc. in terminatione vis inest, unde dativus pendere possit; valere enim statuas ἐπιτήδειον, proprie δυνατήν, ἐπιστρέφειν i. e. idoneam hominibus ad eos convertendos. Tertia sit ratio, quae tamen minime arridet, ut ἐπιστρέφεσθαι, medium, idque idem ac rationem habere, respicere significans, eo contineri putes. Tum dativus ille subjecti vel auctoris sit: pulchritudo

digna, quae ab hominibus respiciatur, attendatur, quasi ἐν λόγῳ ἐχομένην, ἀξιουμένην, θαυμαζομένην positum sit.

v. 999 τέρειν' ὀπώρα δ' εὐφύλακτος οὐδαμῶς.
θῆρες δὲ κηραίνουσι καὶ βροτοὶ τιμὴν
καὶ κνώδαλα πτεροῦντα καὶ πεδοστιβῆ.

τιμὴν alii in τί μὴν; alii in τί νιν mutaverunt. Weckl. autem Jacobum sequens etiam θῆρες vocabulo aliud, θεοί, substituit. Ego quidem non percipio, quid in θῆρες reprehendendum sit. An hoc quod τέρειν' ὀπώρα hic non veros fructus, sed florem virginalem significat, qui a bestiis violari nequit? Sed tum ne κνώδαλα quidem locum habent. Est enim apertum haec non ad rem imagini subjectam, sed ipsam imaginem pertinere atque hanc esse sententiam: Ut fructus maturi ab omni genere animalium tentantur: a bestiis non minus quam ab hominibus, a volucris non minus quam ab agrestibus, sic virginum flos omnium (sc. hominum) insidiis expositus est. Nam quod res eadem bis affertur: θῆρες et κνώδαλα, ne hoc quidem offensionis aliquid habere mihi videtur, si quidem primo loco in universum positi θῆρες hominibus, tum in partes divisi inter se opponuntur. Quod quo commodius fiat, καὶ ante κνώδαλα non atque intellego, sed alteri καὶ respondere (et — et) arbitror. Mire et paene ridicule Oberdick de eadem re per plus sex paginas exspatiatur et θῆρες Centauros esse vult, in eundem errorem cum aliis ipsoque Hermanno, θήρας pro θῆρες coniciente, incidens, ut τέρειν' ὀπώρα semper ad Veneris fructum referat: „Lebte doch Danaos in einer Zeit, wo dergleichen κνώδαλα die Töchter der Menschen zu beunruhigen pflegten!“

1006 πρὸς ταῦτα μὴ πάθωμεν, ὧν πολὺς πόνος,
πολὺς δὲ πόντος οὐνεκ' ἠρόθη δορί.

Ad brevitatem sermonis ὧν οὐνεκα — π. ἠρόθη q. e. „quorum (avertendorum) causa tantum maris peraratum est“ cf. praeter exemplum a Weckl. allatum Soph. Ant. 458 ζῆ ταῦτα κ' οὐδεὶς οἶδεν ἐξ ἔτου φάνη (τὰ θεῶν ἀγραπτα νόμῃμα). τοῦτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον ἀνδρὸς οὐδενὸς φρόνημα δεῖσασ' ἐν θεοῖσι τὴν δίκην δώσειν, ubi ad τούτων: ὑπερβαυνομένων supplendum.

v. 1012 μόνον φύλαξαι τάςδ' ἐπιστολάς πατρός. Sic omnes editores scribunt. Sed cum φυλάττεσθαι cavere plerumque significet, ego φυλάξαι, infinitivum imperative positum, statui malim. Ceterum cui nihilo minus rarior ille medii usus arrideat potiorque videatur, ei exemplum ex Pindaro Ol. VII. 40 suppeditare possim: φυλάττεσθαι χρέος, officium tueri, v. Dissenum. Cf. 205.

1019 ἴτε μὲν ἀστυάνακτας μάκαρας θεοὺς γαναέντες*) Masculinum, in quo offendimus, Weckl. cum Weilio eo explicat, quod etiam viri in agmine sint, Danaus quidem et ejus satellites. Sed hos comprehendi posse non credo. Nam quomodo Danaides Argivos, per se Argivorum deos venerantes, hortari poterant, ut illis honorem haberent, quomodo eos participes facere desiderii, ut Diana a nuptiis cum patruelibus jungendis se defendat (1033). Nec magis de patre cogitari posse puto, qui ipse eas hujus civitatis deos colere jusserat (980), qui cantus insequentis nullam partem habet nec — sive rei sive scaenicam rationem respicimus — habere poterat.***) Immo Kotthoffio (Quaestiones Aeschyleae pars prima p. 1—13, progr. Paderborn. 1885) accedo, multis exemplis collatis judicanti Aeschylum genus masculinum participiorum saepius cum nominibus femininis construxisse, ut participia in adjectivis communibus, quae eandem masculini et feminini terminationem habere possunt, referenda sint. Quod in duali vel apud pedestres auctores inveniri notum est, et cum ab aliis tum a Krügero § 58. 1. A. 3 est notatum, de aliis numeris A. Matthiae § 436. 2. docet. His expositis jam redeo ad

*) Hoc verbum: γανάμη, praeter Aeschylum a nullo usurpatum, nescio quo pacto Todt (cf. p. 48) omisit.

**) In eandem partem abit Kotthoff contra Weilium discens (p. 5): ut sint — Danaus et satellites — in agmine, non sunt in choro.

v. 989 τοῖωνδε τυγχάνοντας εὐπρυμνῆ (Weckl. εὐπρέμνην) φρενὸς χάριν σέβασθαι τιμιωτέραν ἔμοῦ. Plerique de optativo infinitivo cogitaverunt, de quo v. A. Matthiae § 546 et K. W. Krüger I. § 55. 1. A. 4 und 5, sed quia subjectum secunda persona, vos, est, nominativum requiri arbitrati τυγχάνοντας in τυγχάνοντες mutaverunt. Weckl., ut generis vitium, cum ad Danaides participium sit referendum, fugeret, Linkii conjecturam accepit δεῖ τυχόντας emendantis. Volebat enim, opinor, τινάς subjectum cogitari. Sed ut haec ratio evaderet, omnino emendatione non opus erat. Quidni enim χρεῶν ex versu 980 suppleamus? Nam etiamsi paulo remotius, tamen talia haud raro inveniuntur. Ego vero, sive optativum sive a δεῖ (χρεῶν) pendentem infinitivum statuemus, generis masculini terminationem ad femininum accommodatam nullo modo nos fugere posse judico. τινάς enim propter ἔμοῦ sentiri non potest. Nam quomodo in univsum Danaus praecipere poterat, ut magis quam se deos Argivos colerent? Solas puellas hoc monere poterat. Unde efficitur ὑμᾶς, et si optativum (imperativum) infinitivum statuimus, ὑμεῖς supplendum esse participiumque generis communis haberi. Plane sanam igitur codicis lectionem, circumscripto εὐπρυμνῆ, esse censeo, nec quicquam mutandum; sin autem esset, τυγχάνοντες, ut propius ad codicem accedens, praeferrem.*)

1034 στυγερῶν πέλοι τόδ' ἄθλον, ut Weckl. vult, „meinen Feinden wünsche ich solche Not“, mihi argutius dictum videtur. Simplicius, nec tamen, quippe cum ironia dictum (cf. supra ad v. 74), languidum: στυγερόν τόδ' ἄθλον: invisum hoc praemium (pulchritudinis vel denique virtutum) — a Venere quidem tributum.

1035 Κύπριδος δ' οὐκ ἀμελεῖ θεσμός ὅδ' εὐφρων.

Weckl. „Gegen Kypris ist nicht unehrerbietig unsere verständige Weise.“ Malim: freundlich ergebene, huldigende.

1042 δέδοται δ' Ἀρμονία μοῖρ' Ἀφροδίτας
ψεδυραὶ τρίβοι τ' ἐρώτων.

Tota antistropa ad Veneris laudem praedicandam tendit, cujus laudis in partem vocantur ei dei, qui in comitatu ejus sunt, Πόθος et Πειθώ, denique Ἀρμονία. Πόθος et Πειθώ ex ea nati dicuntur, itaque intima necessitudine cum ea conjuncti, paulo longius distat Harmonia, quod ipsa verba indicant: δέδοται sq. Quaeritur, ubi Amor linquatur. Recta eorum videtur sententia, qui eum eundem cum Πόθῳ hic esse volunt. Non eum in extremo versu: ψεδυραὶ τρίβοι τ' ἐρώτων — quod si esset, nomen per majusculam scribendum esset — quaerendum esse, inde conicere licet, quia pluralis numerus est positus, plures autem esse Amores posterioribus demum temporibus exstitit opinio, v. Preller. Gr. Myth. I. p. 398, deinde quod Veneris laus imminueretur, si in eundem cum ea gradum Amor efferretur, quod futurum esse apparet, si Harmonia eo nomine memoraretur, quia et cum Venere et cum Amore, sive Amoribus societate consuetudineque (τρίβοι: usus, commercium) conjuncta esset. Hac ratione ducti plerique editores ἐρώτων per minusculam scripserunt. Sed quid pluralis sibi vult, si hoc vocabulum abstractam, quam dicunt, sententiam habet? Sentio eum referri posse ad numerum hominum, qui eo affecti sint, quando nisi inter duos amor existere non potest, aut ad varios ejus casus et eventa, ludosque amatorios significari. Cf. ad pluralem 489 τοῖς ἡσσοσαν γὰρ πᾶς τις εὐνοίας φέρει, 393 μή τί ποτ' οὖν γενοίμαν ὑποχείριος κράτεσιν ἀρσένων, 437 τάδε φράσαι δίκαια Διόθεν κράτη.

Jam quomodo commercia amorum Harmoniae dantur? Haec quidem fiunt aut habentur, non dantur. Dari potius occasionem Harmoniae dicendum erat, ad vim suam in illo amorum commercio, in rebus venereis, expromendam, ad modum quidem cupiditatibus adhibendum. Haec sententia efficitur, si cum Weckleinio genitivum

*) Alia exempla a Kotthoffio ex Supplicibus petita sunt: 204 πρὸς προνοῦντας, 209 μὴ ἀπαλωλότας, 271 ἔχων δ' ἄν, 902 εἰ μὴ τις εἰσιν αἰνέσας τάδε (τις τῶν Ἰκερίδων). v. 271 plerique vel Victorii facili conjectura ἔχουσα' ἄν vel Heimsoethii ἔχουσα δ' utuntur, 902 oratio, quamvis Danaides spectentur, generalis est. De ceteris locis v. Wecklein.

loco nominativi ponimus, *φεδυράς τρίβου* scribentes, aut propter pluralem *ἐρώτων* melius fortasse *φεδυράν τρίβων* Teil „an dem flüsternden Kosen“ der Liebe (der Liebenden), pars suavium ludorum amoris.

De Suada, Παιθώ (v. 1040), a poeta Veneri adjuncta cf. Horat. Carm. I. 30.

Fervidus tecum puer et solutis
Gratiae zonis, properentque Nymphae
Et parum comis sine te Juventas,
Mercuriusque.

1046 *ταχυρόμοισι διωγμοῖς* Todt p. 24: „persecutiones celeriter expeditae“.

1055 *βέλτατος* singularis superlativi forma Aeschyli, de qua v. Todt. p. 14 et Weckl. ad hunc locum. Contra *βέλτερος* (1071) jam Homerica est forma.

Recte Weckl. v. 1019—1034 Danaïdibus, 1035—1051 ancillis tribuit. At in eis quae sequuntur, non illius, sed Krusii, Weillii, aliorum dispositionem sequor, praeterquam quod illi perperam duo hemichoria virginum invicem cantare putaverunt, cum virginum et ancillarum choros pateat alterum alterius cantum excipere. Hic igitur ordo:

1053 sq. Virg. *ὁ μέγας Ζεὺς ἀπαλέξαι
γάμον Αἰγυπτογενῆ μοι.
τὸ μὲν ἂν βέλτατον εἶη.*

Anc. *σὺ δὲ θέλγεις ἂν ἀθελκτον.*

Virg. *σὺ δὲ γ' οὐκ οἶσθα τὸ μέλλον.*

Anc. *Τί δὲ μέλλω φρένα διὰν
καθορᾶν, ὄψιν ἄβυσσον;
μέτριον νῦν ἔπος εὐχου.*

Virg. *Τίνα καιρόν με διδάσκεις;*

Anc. *Τὰ θεῶν μηδὲν ἀγάζειν.*

Τὸ μὲν ἂν βέλτατον εἶη (1055) non responsio habenda. *μὲν* ad cogitationem tectam referri potest: si non fiet, ipsa mihi consulam. Qua ratione, supra aperuerunt 465.

1060 *μέτριον νῦν ἔπος εὐχου* dicunt ancillae, quia immodicae eis videbantur virginum preces a deis expetentium, ut ipsi intercederent ad nuptias avertendas. *ἔπος*, ut saepe, rem verbo subjectam significat. Cf. Soph. O. T. 1144 *πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἱστορεῖς*; Col. 629. Il. I. 543; similiter *λόγος*. Soph. El. 1364; Trach. 78, 250. Hom. Od. XVI. 168, v. Koch. Pro νῦν praeferrem *μήν*, quia non necesse videtur praesenti tempore hanc exhortationem definiri Weckleinii mutatio *αὔχει* pro *εὐχου* scribentis contorta ejus interpretatione non commendatur.

v. 1065 *δάξον γάμον* Weckl. matrimonium cum inimicis junctum intellegit; ego simpliciter: miserum.

Verba 1067 *εὐμνεῖ βία κτίσας* (totus locus: *Ζεὺς ὅσπερ Ἴὸ πημονᾶς ἐλύσατ' εὐ χειρὶ παωνία κατασχεθῶν εὐμνεῖ βία κτίσας*) aperte sunt corrupta, sed difficile est rectam eis medicinam afferre. Hoc mihi persuasum, in *κτίσας* vitium non esse, cum hoc vocabulum odorem insigniter Aeschyleum habeat ab eoque frequentetur. Conf. in hac fabula: 171 *βοδὸς παιδα τὸν αὐτὸς ποτ' ἔκτισεν γόνῳ*, 140 *τελευτᾶς δ' ἐν χρόνῳ πατήρ πρηνυμενεῖς κτίσειν*. Idem saepe cum duplici accusativo construit, ut supra 635 *μήποτε πυρίφατον τὰν Πελασγίαν πόλιν κτίσαι*, Choeph. 1060 *ἐλεύθερόν σε τῶνδε πημάτων κτίσει*. Qua re in hanc incidi conjecturam: *ἀρτεμῆ φύσιν κτίσας* (sc. *Ιώ*). Manu Jonem attractans Juppiter aerumnis liberavit ad naturae integritatem revocans (integram naturam reddens). Quod et ad humanae formae restitutionem et ad mentis sanitatem receptam referri potest. Conf. de re ad v. 18. Tamen cum a codicis lectione paulo longius distet, dubitabam an *βία* vocabulum retineri posset in *βίαν* mutatum. Jam reputanti eodem

contactu aliis locis Jo matrem factam dici haec succurrit conjectura: ἴνιν εὐγενῆ κτίσας. Aoristus tum non pro plusquamperfecto habendus sit, sed solum praeteritum idemque tempus cum verbo primariae enuntiationis ἐλύσατο exprimens, cujus usus exempla, praesertim apud poetas, non rara sunt: II. XVIII. 122 καὶ τινα Τρωϊάδων — ἀμφοτέρῃσιν χερσὶ — δάκρυ' ὁμορξάμενῃν ἀδινὸν στοναχῆσαι ἐφείην; ib. XXII. 463 ἔστη παπτήνας' ἐπὶ τείχει; Choeph. 395 πότ' ἄν Ζεὺς ἐπὶ χεῖρα βάλοι κάρανα δαΐξας; Eur. Hec. 178 καρύξασ', Theocr. XXII. 66 θενών, XXV. 202 παθόντες, atque etiam in prosa, Lys. IX. 22 περιπεσόντας, XVIII. 25 ἡγησαμένους, Herod. VI. 106 περιπεσοῦσαν etc. Cf. K. W. Krüger I. § 53. 6. A. 8. Sic duplex effectus manus adjectioni tribuatur. Probabilior haec emendatio videbitur, si statuemus ἴνιν negligentia librarii intercidisse, tum falso loco post εὐγενῆ insertum, denique versus causa in βία, mutatum. εὐγενῆ de Jove nato ne languidum videatur, considerandum non ad illum ornandum, sed ad suae stirpis nobilitatem praedicandam a Danaïdibus esse additum. Ceterum possit εὐκλεῆ scribi aut etiam εὐμενῆ teneri.

Restat difficultas in κατασχεθόν, quod ipsum plerique corruptum putarunt. Forma quidem, quae recta sit (cf. Buttmann. Ausf. Sprachl. § 112. 12 A. 15) scrupulum non incit. Sed significatio obscura. Ego cum respicio ἔχω apud Homerum saepius idem quod regere esse, velut ἵππους, νῆας ἔ. (II. III. 263 etc.), κατέχειν eadem vi usurpari potuisse arbitror, qua Homerus καταρρέζειν usus est II. V. 424 τῶν τινα καρρῆζουσα Ἀχαιῶδων εὐπέπλων — καταμύξατο χεῖρα ἀραιήν, quod permulcere significat, proprie quidem manum deorsum agere. Hoc si minus probetur, relinquatur, ut πημονάν sc. μανίαν suppleamus et idem quod πάσας intellegamus.

Reliquum est ut de dispositione extremae partis quaeramus. Priores v. 1063—1068 et 1069—1074 inter duo semichoria distribuerunt, quod post nobilem Weckleinii commentationem supra laudatam fieri nequit. Nam ea demonstratum praeter quasdam parodos, commos, stasima, quae in ephymnia exeant, semichoria non inveniri eosdemque, qui stropham, cantare antistropham. Ipse mixto virginum famularumque choro utramque partem tribuit. Hoc mihi prorsus excludi videtur principio antistrophae: καὶ κράτος νέμοι γυναῖξιν, quod ab ancillarum sententia (cf. quae antecedunt) alienissimum. Immo ego censeo extremam partem, et stropham v. 1063—1068 Ζεὺς ἀναξ ἀποστεροῖη usque ad βία κτίσας et antistropham 1069—1074 καὶ κράτος νέμοι ad μηχαναῖς θεοῦ πάρα, ab solo Danaïdum choro eoque toto cantari. Quae autem verba καὶ κράτος νέμοι γυναῖξιν excipiunt: τὸ βέλτερον κακοῦ καὶ τὸ δῆμιον αἰνῶ, quae cum a Danaïdum animo tum ab eis, quae praecedunt, abhorrent, per interrogationem accipienda et partheneticè esse inserta iudico, ut in hunc modum antistropha procedat: Atque victoriam det Juppiter feminis! — An quod inter bonum malumque medium est et utriusque partem trahit,*) laudem? — et causae justae jus reddi — cetera secundum Weckleinium.***) Quod si quaerimus, quid sit βέλτερον κακοῦ, sed victoriae cedens, cum victoria tantum intellegi possit Danaïdum in Argivorum civitatem receptio repulsis Aegyptiadis, est illud reditus in Aegyptum nuptiis cum patruelibus junctis, sed non sine patre in regnum, quo dejectus erat, restituto. Κακόν denique erat in servitutem ipsarum abductio patre regno spoliato ac nudo. Ceterum intellegitur hac ratione, quam in verbis τὸ βέλτερον sq. explicandis secutus sum, causam, qua ducti superiores stropham et antistropham diversis chori partibus tribuerunt, tolli et apte omnia inter se convenire.

*) Sic ego δῆμιον interpretor. Aliter Weckl., qui cum scholiasta ex vulgari vocabuli sensu, quod duas partes mali, unam boni habet intellegit.

**) qui primus hunc locum a plerisque conjecturis agitatam nihil mutans praeclare expedit.

contactu aliis locis Jo
Aoristus tum non pro
tempus cum verbo
praesertim apud poëta
χειρσι — δάκρυ' ὁμορρ
ἐπὶ τείχει; Choeph. 3
καρύξασ', Theocr. XX
22 περιπεσόντας, XVI
Krüger I. § 53. 6. A
haec emendatio videt
loco post εὐγενῆ inser
ne languidum videat
nobilitatem praedicar
aut etiam εὐμενῆ ten

Restat diffic
Forma quidem, quae
non incit. Sed signi
quod regere esse, v
potuisse arbitror, qu
Ἀχαιῶδων εὐπέπλων
quidem manum deor
μανίαν suppleamus et

Reliquum es
1068 et 1069—1074
commentationem sup
parodos, commos, s
demque, qui strophar
utramque partem t
καὶ κράτος νέμοι γυν
mum. Immo ego ce
στεροίη usque ad βίη
θεοῦ πάρα, ab solo I
νέμοι γυναῖξιν excipi
animo tum ab eis, q
enthetice esse insert
det Juppiter feminis
partem trahit,*) laud
Quod si quaerimus,
intellegi possit Dan
illud reditus in Aegy
quo dejectus erat, re
regno spoliato ac n
sq. explicandis secu
diversis chori partik

*) Sic ego dixi
quod duas partes mali

**) qui primu

jectura: ἴνιν εὐγενῆ κτίσας.
solum praeteritum idemque
rimens, cujus usus exempla,
τινα Τρωάδων — ἀμροτέρησιν
. XXII. 463 ἔστι παπτήνας
ρανα δαίξας; Eur. Hec. 178
que etiam in prosa, Lys. IX.
περιπεσοῦσαν etc. Cf. K. W.
ectioni tribuatur. Probabilior
ibrarii intercidisse, tum falso
tutum. εὐγενῆ de Jove nato
mandum, sed ad suae stirpis
Ceterum possit εὐκλεῆ scribi

plerique corruptum putarunt.
al. § 112. 12 A. 15) scrupulum
o apud Homerum saepius idem
, κατέχειν eadem vi usurpari
V. 424 τῶν τινα καθρέξουσα
bermulcere significat, proprie
t, relinquitur, ut πημονάν se.

quaeramus. Priores v. 1063—
quod post nobilem Weckleinii
emonstratum praeter quasdam
semichoria non inveniri eos-
virginum famularumque choro
videtur principio antistrophae:
(cf. quae antecedunt) alienissi-
v. 1063—1068 Ζεὺς ἀναξ ἀπο-
4 καὶ κράτος νέμοι ad μηχαναῖς
. Quae autem verba καὶ κράτος
αἰνῶ, quae cum a Danaïdum
rogationem accipienda et par-
pha procedat: Atque victoriam
que medium est et utriusque
tera secundum Weckleinium.**)
e cedens, cum victoria tantum
optio repulsis Aegyptiadis, est
, sed non sine patre in regnum,
itutum ipsarum abductio patre
ne, quam in verbis τὸ βέλτερον
ores stropham et antistropham
nter se convenire.

scholiasta ex vulgari vocabuli sensu

um nihil mutans praeclare expedit.